

תשי"ח-י"ט

תלמידי המדרשה
לתלמידי היהדות

ספר השנה

של

תלמידי המדרשה
ללמודי היהדות

ה ת כ נ

החברה החדשה במדינת ישראל — — — — — — — — צבי אייזיק

בשולי הספור הארץ־ישראלי — — — — — — — — — דליה נב

„בית־שערים“ פרשת החפירות בשנת תרצ״ו־ת״ש״ — — רעיה ברוידא

השפה היונית בארץ ישראל העתיקה — — — — — — לאה קרופניק

רבי יוחנן בר נפחא — — — — — — — — — יהודה וולפסון

נאום פרידה, תשי״ח — — — — — — — — — שמואל ב. רובין

נאום פרידה, תשי״ט — — — — — — — — — נ. טריביש

שיקאגו, תשי״ח—י״ט

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

החברה החדשה במדינת ישראל

• צבי אייזיקס

ורוחי עמדה בתוככם — אל תיראו
(חגי ב׳ ה׳)
כי יפלא בעיני שארית העם הזה
בימים ההם (זכריה ח׳, ו׳)

העולם היהודי חוגג השנה את יובל העשור לקיום מדינת ישראל. ההישג הגדול ביותר של המדינה הצעירה הם תושביה, שמספרם בזמן הכרזת המדינה היה 600,000 ועכשו הוא 2,000,000. לא רק מספר התושבים גדל, אלא התבססה והתרחבה גם הרמה הלאומית והתרבותית של המתיישבים החדשים והוותיקים.

העם היהודי היושב בציון ובגולה עומד לפני ברירה חשובה מאד.

האם יהיה העם במדינת ישראל עם של פליטים נואשים שונאים בנפש לכל גוי ולאנושות כלה, עם של נדחים, נחרמים, ברצונו הוא וברצון אחרים, או שישאר עם המאמין ביעודו הגדול על אף כל הקרבנות והאכזבות, והאמונה ביעוד תעשה את פעולתה בפנים המחנה היהודי ובעולם.

התעניינות רבה מתרכזת סביב המדינה הצעירה. עובדה זו מוצנה. קרוב לפני 10,000 שנים בני אדם בנו את העיר הראשונה על אדמת ארץ־ישראל — והיא העיר העתיקה הידועה בעולם. לפני 10 שנים יושבי ארץ ישראל זכו בעצמאות על אותה אדמה, אחרי שגורשו משם פעמים ע״י הכוחות הכבירים של המזרח הקרוב הקדום.

היהודים חזרו לארץ ישראל להחיות את העם ואת הארץ. ,,עם של חנונים ומתוכים נהפך לעם חי, עובד ויוצר. ארץ ישראל היא יצירת אדם חדש על ידי יצירת חיים חדשים. העם צריך להיברא בצל אלוהים, ולא מפני שאנו טובים מאחרים, כי אם מפני שאנחנו נשאנו וסבלנו את כל היסורים על כתפינו. במחיר יסורינו, שאין דוגמתם בעולם, קנינו את הזכות להיות הראשונים ביצירה הזאת ובכח יסורינו נמצא את הכח ליצירה הזאת. מכל מיני אשפה עושים גז מאיר ואנחנו מכל מיני פורענויות ויסורי גהנום עשינו אור גנוז ואותו נביא לידי גילוי ביצירת העם, אדם ועם בצלם אלוהים״. (1)

הגשמת הציונות בשטח החברתי התבטאה ביצירת ובלכוד החברה החדשה ובגבוש נוסח חיים מיוחד.

החברה החדשה במדינת ישראל נוצרה על ידי ההגירה הגדולה ביותר בתולדות האומות. 4 מכל 5 יהודים במדינת ישראל עולים, ואחד משנים בא בשמונה השנים הראשונות לקיום המדינה. מבחינת הגבוש החברתי חשיבות מרובה אפשר ליחס לא רק לגדול הכמות אלא גם למסגרת בה קלטה המדינה הצעירה את העולים החדשים. ,,בכל מדינה קולטת, הילדים שולטים מתוך הסבה הפשוטה, שמספרים יותר גדול: אבל במדינת ישראל הצברים הילדים הם רק מעוט בין הקבוצות האחרות, ואינם שולטים אפילו במובן החוקי: המהגרים לארצות אחרות מגיעים כמבקשי כניסה, ויכולים להכנס לארצות הקליטה רק בתנאים מסוימים, אבל במדינת ישראל חוק השיבה מבטיח שלכל יהודי יש זכות לבוא אל ארץ ישראל כמהגר, כעולה, כעקרון משמעות החוק היא זכות בלתי מוגבלת. המדינה, שהכריזה על עצמה כבית יהודי, לא יכולה להעמיד תביעות חוקיות נגד יהודי הרוצה לשכת למולדתו״. (2)

החברה החדשה בארץ ישראל השתנתה במדה מרובה מאז קיומה של המדינה. מבחינת שנוי זה בעית החברה המתחדשת מהווה אחת הבעיות החשובות והמעניינות ביותר של המדינה הצעירה. מעטות היו שחלו בהן שנויים כה רבים, כבחברתה של מדינת ישראל אחרי מלחמת השחרור. השינויים מרגשים בעיקר בשני שטחים:

א. החברה הישראלית נמצאת במעבר מחברה של חלוצים, שהיו קשורים על ידי מגמות פוליטיות, לאומיות ותרבותיות, לחברה אשר בה החלוציות מתפרשת בצורה חדשה.

ב. על ידי גדול האוכלוסיה כמעט שלש פעמים, בא שנוי גדול במבנה של החברה החדשה.

,,העליות הביאו לארץ ישראל קבוצות תרבותיות וחברתיות שונות. אחרי הקמת המדינה חלק גדול של העולים בא מארצות המזרח הקרוב, תימן, עירק, אפריקה הצפונית ותורכיה. הרקע החברתי של העולים האלה שונה מאלה, אשר עלו מארצות אירופה. הרמה התרבותית והכלכלית בדרך כלל נמוכה. רבם, בנגוד לעולים — חלוצים מאירופה, לא עלו לארץ ישראל ליצר חברה חדשה, נכסים נפשיים ורוחניים חדשים כמו החלוצים והמתישבים הראשונים. העולים החדשים רצו למצוא מקום מנוחה ובטחון שלא היו להם בארצותיהם. הם לא היו מוכנים בדרך כלל לפעולות חלוציות ורצו להתישב במהירות.״ (3)

פרצופה וגבושה של החברה החדשה מהווה בעיה חשובה

---

(1) א. ד. גורדון, ,,עם אדם״, כלל ישראל, בן ציון דינור, אריה טרטקובר, מוסד ביאליק, ירושלים, 1954, ע׳ 571.

(2) William Peterson, "Immigration and Acculturation," *Commentary*, vol. 22, no. 5, Nov., 1956, pp. 463-470.

(3) E. N. Eisenstadt, "New Immigrant Wave Tests Society", *Israel After Ten Years* (reprinted from the *New York Herald Tribune*), 1959.

מאד במדינה הצעירה. בתקופת מעבר שבה העם נמצא בציון — הדעות לגבי הבעיה הזאת מתחלקות. מצד אחד נשמעות סיסמאות, שתקופת החלוציות תמה וחלפה, וכלל העמים יהיה בית ישראל.

חלק אחד בחברה הישראלית דוגל ברעיון, שהחלוציות היא רק בטוי מושגי שנתן לבטול שהיה הפרט מבטל את ה„אני" הפרטי שלו, נוכח אידיאלים חברתיים־לאומיים. הקבוצה הזאת מכירה בערכה של חלוציות בגבוש החברה הישראלית, אבל סבורה שחלוציות אינה יכולה להיות גורם בעל משקל בחייה הממלכתיים של מדינת ישראל כבימי כרום המדינה. גם החלק הזה מסכים, שאין מדינת ישראל עוד מדינה מסודרת — לפחות מבחינה ידועה — בחינת הבטחון, אולם סבור הוא, שמבחינת החלוציות ותפקידה בגבוש החברה, האקט של הקמת המדינה היווה את נקודת השיא.

חלק אחר, אנשי התישבות העובדת, מתנגדים לחברה, אשר בה החלוציות אינה תופסת מקום חשוב. לפי דעתם קליטת מאות אלפים יהודים וחסול גלויות נוספות — אינם מספיקים ליצירת חברה חדשה אשר מהווה אחת המטרות של הציונות המודרנית. הציונות החלוצית, ראתה מאז ומתמיד את הציונות כתהליך של התנערות לאומית, של חדוש חיים עצמאים במולדת, של יצירת תנאים לעם בריא החי את חייו הלאומיים בשלמותם. „בזה שמעלים רבבות יהודים ארצה ומחזיקים אותם במרכזי עולים, בקריות ובעירות—ושכל חמישי מתפרנס מעזרה סוציאלית ורבים אחרים מעבודות בלתי פרודוקטיביות, ואין עוד התקרבות לחברה חדשה, לעצמאות לאומית, לאי תלות בחסדי נדיבים, קרובים ונכרים. הציונות פרושה קבוץ גלויות וביחוד עם זאת הבראת המבנה הכללי של האומה." (4)

קבוץ גלויות נמשך. ישובים יהודים עולים מארצות שונות ועם תרבויות שונות. החברה הישראלית עומדת לפני הבעיה הקשה של מזוג הגלויות, מזוג תרבותי, רוחני וחברתי.

מבחינת המזוג החברתי האוכלוסיה הישראלית מתחלקת לחמש קבוצות:

א. המתישבים החלוצים ואשר עלו לארץ ישראל — ציונים.

ב. היהידים, אשר מדברים עברית, כשפת אמם והיורשים הראשונים של ההגשמה הציונית.

ג. הפליטים של הנציות, הקשורים גם בתרבות המערבית ובמדה מסוימה עומדים מול התרבות של הצבר.

ד. העולים מארצות המזרח הקרוב, אשר מיצגים את היהדות המסורתית, שרק במדה מועטה הושפעה מהשפעות חיצוניות אחרות.

ה. קבוצה דתית קיצונית, אשר בעיניה הציונים הם דוחקי הקץ.

לפי דעתו של פרופ' קלויזנר: „בתהליך של המזוג אפשר להגיע למסקנות הבאות:

1. הקו מכוון את החיים של האומה הישראלית יהיה הקו הציוני־העברי.
2. הקליטה והסתגלות של קבוצות שונות יכול להמדר באיזו מדה העולים קבלו את הקו הזה.
3. ההבדלים והנגודים בין הקבוצות השונות יותר קטנים מאשר נראים למבט ראשון והסכויים להתמזג לאומה אחידה הם טובים מאד.

החברה החדשה בארץ ישראל אינה מהווה נושא רק למחקרים סוציאלים וסטטיסטיים. היא נושא מרכזי גם של הספרות העברית החדשה." (5)

הספרות הזאת מראה נאמנה של החיים החדשים המתחדשים בארץ ישראל. מספיקים לנו מספר ספורים, כמו „מנחם מנדל בקבוצה" של יצחק דב ברקוביץ; „בטלה הגזירה" של א. ז. רבינוביץ; „אבנר" של משה סמילנסקי; „הברית המשולשת" של יהודה יערי; „חצר עזובה" של יצחק שנברג; „עפרה או רוח פרצים" של דב קמחי, להראות שבארץ ישראל נוצרת יהדות חדשה, בריאה, טבעית ואנושית, שעומדת עוד על פרשת דרכים, אבל פרצופה יהיה דתי־לאומי.

הספרות החדשה, אשר משקפת את המציאות החדשה, עברית היא ומתארת עולים חדשים.

רק במספר ישובים ורק אצל מעטים בחברה יכולים אנו לראות עוד את היהדות במסגרת ובתפיסה הישנה, בשמירת המעולה שבישן. רק מעטים אלה, אשר מתוארים בספורו של עגנון: „השנים הטובות". „הם יודעים, שארץ ישראל מעולה מכל הארצות. שאין לך כל עיר ועיר בארץ ישראל שאין לה אקלים שלה, מה שאין כך בכל הארצות. ירושלים מעולה ממנה, שאתה טועם בה כל האקלימים שבעולם. ואין לך שכונה ושכונה בירושלים שאין אתה מוצא הפרש באויר—משחרב בית המקדש נצטמצמה הארץ". (6) „כל הדר בארץ ישראל נקרא צדיק אפילו לכאורה אינו צדיק, שאילו לא היה צדיק היתה מקיאה אותו כמו שנאמר „ותקיא את יושביה ומאחר שאינה מקיאה אותו בהכרח שהוא צדיק אפילו הוא בחזקת רשע." (7)

מגמתה העליונה של מדינת ישראל היא גאולת עם ישראל, קבוץ גלויות. החברה במדינת ישראל לא תבחן בעושר ולא

---

(4) שלום זבולוני, עלון המשק, קבוץ אושה, יאנואר 1957, ע' 20.

(5) יוסף קלויזנר, „האומה העתיקה בהתחדשותה", מבחר הספור הארץ ישראלי, נערך ע"י רפאל פטאי וצבי מלמוט, ירושלים, 1951.

(6) ש. י. עגנון, „השנים הטובות", שם, ע' 204.

(7) שם, ע' 205.

במושגים דומים, אלא בדמותה ובערכיה האנושיים. לדמות החברה הזאת יוסיף הרבה הנוער הישראלי, עתיד האומה. האומה בציון ובגולה יודעת, שכל זמן שיש לה נוער בריא וחזק בגוף ובנפש וחדור ברוח ישראל — עתיד האומה מובטח הוא.

מי הוא הנוער הזה?

„עייפים עד בלי קץ. נזירים במרגוע
נוטפים טללי נעורים עברים
דם השנים יגשו
דם השנים יגשו
ועמדו לבלי נוע
ואין אות אם חיים הם או אם ירויים

אז תשאל האומה, שטופה דמע וקסם
ואמרה: מי אתם? והשנים שוקטים
וענו לה: אנחנו מגש הכסף
שעליו נתנה מדינת היהודים.
כך יאמרו ונפלו לרגלה עוטפי צל
והשאר יספר בתולדות ישראל." (8)

ההיסטוריה עשקה עם ישראל מהרבה דברים. ארץ ישראל אינה ארץ גדולה ורחבה. עם ישראל אינו עם רב־מספר. לא נתנה לעם היהודי עצמה מדינית.

אולם דבר אחד נתנה ההיסטוריה לעם ישראל, כוח מוסרי גדול שאין דוגמתו בתולדות עמים אחרים. בכח זה עמד העם עוד בימי קדם נגד מדינות אדירות. אין עוד דוגמא בהיסטוריה לעם שגורש מאדמתו ונתפזר בין העמים ואף אל פי כן הצליח לקיים יחודו ועצמאותו במשך אלפים שנה. נטוע בעם ישראל כוח מוסרי עליון שלא נמצא בקרב עמים אחרים.

מדינת ישראל והחברה בה עומדות בפני מבחן קשה. לארץ ישראל עולה עם יחיד במינו ומפוזר בכל קצווי תבל, המדבר בלשונות רבות, חניך תרבויות זרות, נפרד לעדויות ושבטים שונים בישראל. מתוך החברה הזאת יש לצקת אומה מחודשת, יש לעקור המחיצות הגיאוגרפית, התרבותית, החברתית והלשונית, המפרידות בין החלקים השונים ולהנחיל לשון אחת, תרבות אחת, אזרחות אחת. יש להנחיל רוח, תרבות, ספרות, מדע, אמנות.

יש להכניס את העם למסגרות תרבותיות ומדיניות חדשות, ולהנחיל לעולם זקה לעבר ולעתידו של העם היהודי.

„כיצד תיעשה המלאכה הגדולה והקשה הזאת? איך נרים המשא הכבד הזה, המשקי, הכלכלי, המדיני, התרבותי, הארגוני ואנחנו מועטים. העם היהודי הוא עם קטן. בקושי צברנו מעט נכסים בארץ, אף הם לא יספיקו לעליה הגדולה. ואנחנו עם עשוק, עשוק היסטוריה. אין לנו שום ירושה חמרית ועלינו לעשות בזמן קצר ובכוחה של מדינה קטנה מלאכה שלא עשינו מעולם ומלאכה שלא נעשתה אולי על ידי שום עם אחר. המלאכה הזאת תיעשה רק בתנאי אחד — אם נדע לגיס גיוס מלא את היתרון האחד שיש לנו היתרון המוסרי והאינטלקטואלי של העם היהודי." (9)

---

(8) נ. אלטרמן, „מגש הכסף", **הטור השביעי**, הוצאת עם עובד, תל־אביב, תשי"ב, ע' 366.

(9) דוד בן גוריון, **יעודי הרוח**, שירותי המודיעין. ירושלים, 1951, ע' 3.

בשולי הספור הארץ-ישראלי

• דליה גם

הספרות הארץ ישראלית אינה ילידת החשכה, ואינה יצירת האפלה. שרשי הספרות הארץ־ישראלית נעוצים בעבר הגלותי, בחיי העם בגיטאות. הספרות משנה את תכנה עם העם המשנה את חייו. תפקידה של הספרות הישראלית למצא את המקשר והמאחד שבין חיי העם בגולה לחייו בארץ, ובעיתה של ספרות זו למזג את העבר עם ההוה וליצר גשר לעתיד. הספרות הארץ־ישראלית מאחדת את הספרות החדשה, החילונית—שתחילתה מרמרח"ל או ווייזל, והמשכה ספרות ההשכלה וספרות התחיה, עם הרוח החדשה שהחלה להוצר בארץ ישראל.

אנו מוצאים קשר אמיץ והמשך ישיר בין הספרות הישראלית ובן ספרות התחיה. האחרונה טפלה בבעיה כיצד ואיך להחיות את עם ישראל? (בעיה שהתעוררה עוד בספרות החדשה). וספרות התחיה מנסה לענות על שאלה זו בשני כוונים נפרדים, בשתי נטיות נפרדות. האחת שמיצגיה הם ברדצ'בסקי, ברנר, טשרניחובסקי ואחרים, אומרת: יש להחיות את היצרים באדם; אנחנו עם ככל העמים ועלינו להחיות ולפעול ככל העמים. הנטיה השנית שמיצגיה הם ביאליק, פרץ ואחרים, אומרת: אנחנו איננו עם ככל העמים, אנחנו עם הרוח, עם סגולה. אופיינו הוא שונה ואופיינו מיוחד. הספרות הארץ ישראלית עד מלחמת השחרור היא המשכה של ספרות התחיה הזו.

נשתדל לראות כיצד משתקפת התחדשות העם בארצו בספור הארץ־ישראלי. (1)

עוד לפני הכנסנו לעובי הקורה של הספורים עצמם, נעיף מבט חטוף בשמות הסופרים ובתולדותיהם. גוונם של הסופרים העברים מוכיח על גוון החיים במדינת ישראל המתחדשת. בין הסופרים צעירים וזקנים; ביניהם אשכנזים, ספרדים, תימנים וצברים; ביניהם בעלי נטיה מפלגתית ימנית ובעלי נטיה מפלגתית שמאלית.

אבל הקו המשותף שבהם מבליע את השונה ומתגבר עליו. רובם ככולם מנסים לשקף בכתביהם את ישראל המתחדשת תוך שלוב עברם בארצות מוצאם, נסיונם בארץ ישראל, התרשמויותיהם והויותיהם.

במרבית הסופרים משתקפים לפנינו אקלים ונוף חדשים, נוף ואקלים שלא מצאנו אצל סופרי הגולה. גושי הקרח, ולובן השלג מפנים מקומם ל„אדמה הרוח מגשמי ברכה, עטופה כלה מעטה ירוק מנומר בפרחים מזהירים, מרחוק נראו הפרדסים המקושטים בעדי עדיים בתפוחי זהב... הבתים עומדים ומתפנקים בחמה ובצללי עצי ברוש ותות... ועל פני הכרמים והפרדסים — שמים טהורים, שמי ארץ ישראל — שמים רחבים, עמוקים וכל כך כחולים. וממרום השמים הנהדרים האלה עין השמש צופיה, משחקת בקרניה על האדמה הרטובה. מחממת ומעוררת לגדל ולהצמיח." (2)

עם שינוי הבימה והתאורות משתנה גם הרקע. שירת עמנו אינה בוקעת רק מפיות החסידים הנהנים משיירי האוכל של הצדיק, השירה פורצת מפיות חלוצים וחלוצות במקלחות, מפיות סוללי הכבישים במדרונות ההרים, ומפיות המהלכים אחר המחרשה. זו שירה דתית עמוקה ונפלאה ואף אם אינה בעת נשיאת ספר התורה בבית הכנסת לפני ארון הקודש. משתתפי השירה הם הר תבור והר גלבוע; יוצרי השירה הם הכנרת והעמק; ומנצחים עליהם קתרוסיהם של היובלים.

והיכן מצאנו לפני כן בספרותינו תיאור כה חי ועסיסי של כפר עברי ושל חיי קבוץ ישראלי: „שדות תבואה ויערי עצים; גני ירקות וכרמי ענבים; פרדסים של תפוחי זהב ושתילים של כל מיני צמחים ופרחים, ועל כל אלה רפתים מלאות פרות, עם עדרי צאן, סוסים וחמורים עם סיעה של כלבים." (3) וכל זה אינו שייך לפריץ הפולני אלא זה רכושם של חברי הקבוץ, והכלבים אינם משסים ביהודים, הכלבים הם כלבי היהודים. הם משסים בשועלים טורפי התרנגולת, ובערבים גוזלי הרכוש. כן, הערבים!

הערבי הנו יסוד חדש בספרותנו. הערבי הוא אויב חדש בחיינו. וכפרדוכס ישמע הדבר אבל הוא גם אחד ממרכזי הוויינו. עלינו להתגונן בפניו מפני שרצונו לגזול משהו מאתנו והשיך לנו, ואנו לומדים ממנו דרכי התגוננות. הערבי מכיר בעובדה שאנחנו בעלי הבית והוא אומר: „לכם הארץ הזאת, שונאים אתכם עליה — לכם היא. אבותיכם ואתם שופכים את דמכם עליה — זרים לא יעמדו על הדם — אל תבכו להולכים... בדמכם תגאל הארץ." (4) והארץ נגאלה.

חל שינוי במקורות הפרנסה. חל שינוי בגישה אל העובד. נוצרת דת העבודה. נולד יסוד חדש היסוד הפועלי. אנחנו מכירים את בעל הבית היהודי, אבל האם הכרנו את הפועל העברי? „הוא בא הנה להיות פועל ולא רצה להשתמש לטובתו בשום זכות יתרה שאין כמותה לשאר הפועלים." (5)

הפועלים של ארץ ישראל ועובדיה מיוחדים במינם. הם

---

(1) כל הציטטות המובאות באמר זה לקוחות מהספר מבחר הספור הארץ־ישראלי, על־ידי רפאל פטאי וצבי וולמוט, מהדורה חמישית, הוצאת ראובן מס, ירושלים, קבצים א' ו־ב'.

(2) „בטלה הגזרה" לא. ז. רבינוביץ, קובץ א', ע' 33.

(3) „מנחם מנדל בקבוצה", ל. ד. ברקוביץ, שם, ע' 140.

(4) „אבנר" למשה סמילנסקי, שם, ע' 68.

(5) „בטלה הגזרה". לא. ז. רבינוביץ, שם, ע' 32.

(6) שם, ע' 34.

„הציגו מחזה". (6) „כיון שחזרו מן השדה ונכנסו זה אחר זה לחדר האוכל, מיד הם פונים לא אל האכילה אלא אל העתון... ולא עוד אלא שעורכים הם כאן גם אספות. אחד מהם בחור צעיר עדיין, בעל בלורית נאה מסולסלת ועינים טובות ושוחקות, הוא בסך הכל סופר מן הסופרים המדפיס שירים בלשון הקודש... את מיטב שיריו הוא בדה מלבו כשהלך אחרי סוסו עם המחרשה. סופר משונה." (7) לכאורה פועלים וחלוצים כלשאר העמים, אבל נוסף היסוד האחד, יסוד הרוח התרבותית, המיחדנו וההופכנו לעם סגולה.

נוצרו בעיות חדשות בארץ ישראל החדשה: בעיות קרקע, התישבות, עבודה, הגנה. כן הגנה ושמירה. הצבר גדל חפשי ובלתי תלוי. לא כל פחר וחשש, מלא העזה וגבורה: „מדוע לא יתקעו בני חרמוניה בשופר ולא יזעיקו את כל היהודים מכל המושב, ולא יצאו להלחם עם הדרוז." (8)

הישוב בארץ ישראל מתפתח על קרקע מוצקת בתנאים בריאים של עם היושב על אדמתו. ויפה אומר משה סמילנסקי בספורו „אבנר": „טוב המות בארץ מולדת מחיי קלון ועבדות בנכר." הגענו להכרה שחיי הגלות היו חיי קלון, ובעקבות הכרה זו מהפכה התחוללה בקרבנו. מסוחרי רוח הפכנו לעובדי אדמה, מבטלני עולם למיבשי ביצות, ממנחם מנדלים לזבולנים ולאבנרים.

אוירת ארץ ישראל מבריאה, מחכימה ומחזירה את בניה לכור מחצבתם. „בשביל בננו אנחנו מבקשים שם עברי נאה." (9) הערה זו נפלטה מפיו של יהודי גרמני. בן למשפחת מומרים, גוי גמור. שנות התבוללות וטמיעה עברו על יהדות זו עד אשר נכנסה לארץ ישראל, ופה הציצה ונפגעה. תבורך פגיעה זו שהשיבה בנים לגבולם!

ארץ ישראל נקודת מפגש. היא מקימה גשרים, משיאה ספרדים לתימנים. הנשמע כזאת? „ספרדיה מיוחסת אל נא תשפיל את כבודה... ולא תכנס לחופה עם תימני." (10) אבל הלילות שבכנען עושים את שלהם, שוכחים הצעירים את מנהגי אבותיהם, משלימים עם חרם הזקנים והולכים אחרי לבם. „עולם חדש היום." (11)

חומות ירושלים גם הם התעוררו והחלו להבקע לשמע תרועת החצוצרה של ארץ ישראל המתחדשת. „דוחקי הקץ" פורצים גדר והם בין הבונים את שממת הארץ. אבות מתנגדים, אינם מסכימים ואפילו מקללים. המאבק קשה ולפעמים ארוך ומלא תלאות. הדור הישן הסגור בין כתלי ירושלים והמחכה למשיח עומד בדרכו של הדור החדש המאמין בשנוי ערכים, המאמין שהעבודה היא ההצלה ושהדרך הנכונה בה זו דרך המעשה והפעולה. התלבטות הצעירים קשה: „הוא הרגיש מכבר, שזה יהיה הסוף, יבוא יום, והוכוחים על דבר התנועה... יצאו ללהב בין שניהם: בינו ובין אביו — והנה היה הדבר ובא. היכוף את ראשו וישב על הגמרא וימשיך?" (12) לא! הראש הורם והוא יצא. היציאה היתה קשה מלווה בקללה אכזרית. רגשי החשש והפחד היו איומים, ורבים לא עמדו בנסיון. אבל גם מחכי המשיח מתרככים, מבינים וסולחים. הגרמו לזאת מעשי הנפלאות של הצעירים? תוצאות הבינה והעבודה? או אולי הסבל העל-אנושי של הבנים והחרטה על הקללה?

לדאבוננו, סבל זה לא היה הסבל היחידי. דרכם של רבים שבאו מן הגולה — ובעיקר אלה שבאו בדחיפת האין ברירה ללא חינוך והכשרה — היתה גם היא קשה פזורת מכשולים ועניים. וגם עתה בהגיעם ארצה הם עדיין מתלבטים במציאת מקומם בארץ. רבים ראו את הארץ כשירה, כחלום, ולא כמולדת עבור עם נורמלי בריא: „יש להפוך את ירושלים לקרית אהבה... ואילו בני הנעורים במה הם עוסקים כאן במחנה? בעבודת כפים ושעורי ערב." (13)

היו שהביעו את אכזבתם בארץ ישראל ואי קליטתם בדברי געגועים: „אתה נוסע לחו"ל. אני מקנאה בך. הוי, שא שלום ליערות האשוחים ולריחות השרף, לחורשות החן המתעטפות בדממה בין הערביים. שא ברכתי למלי—הקרח בימות הכפור." (14) ויש כאלה שכל מה שקשור לישראל ליהדות זר בעיניהם: „אינני מרגישה כלום ומה אעשה? אני שומעת את הדברים האלה והם אינם נקלטים באזני, והם אינם מתקוננים בלבי ומה אעשה? הנה שמעתי הערב על מלחמות החשמונאים מה לי ולהם? זרים הם לי... אימתי יכו בי שורש כל הדברים הללו? שמא אין לי תקוה עוד, ותמיד אחיה כאן זרה ונכריה? אני מתגעגעת על הורי. מוטב היה אלו נשארתי עמהם בתלאות וביסורים." (15)

הקליטה קשה גם לרבים מן הציונים בעלי ההכשרה שהגיעו לארץ ישראל רק לאחרונה. שהגיעו לארץ מתוך האין ברירה. בצעירותו, בהיותו בגולה חלם דרבקין, והנה החלום בהתגשמותו: „ארץ ישראל, הה, ארץ ישראל ... משאת נפשו חלום כל חייו, עיקר כל געגועיו. כאן הוא בתוך שלו, בתוך עמו ואחיו, בירושת אבא." (16) אבל גם הוא טעה. הוא אחר. הוא עלה כפליט חרב ולא כחלוץ מתנדב, וכל עסקנותו הצבורית בימי צעירותו נשתכחה מן הזקנים ולא ידועה לצעירים, ומדינת ישראל המתחדשת הפכה את הדרבקינים האוהבים לדרבקינים שונאים. במי האשם ? !

יסוד חדש, ועדיין בלתי שלם ובלתי מגובש הוא יליד הארץ. יליד הארץ הרי הוא „פרי הצבר — עם קליפה חיצו-

---

(7) „מנחם מנדל בקבוצה", לי. ד. ברקוביץ, שם, ע' 147.

(8) „אבנר", למ. סמילנסקי, שם, ע' 56.

(9) „הברית המשולשת", לי. יערי, קובץ ב, ע' 101.

(10) „גוי קדוש" לנחמה פוחצ'בסקי, קובץ א', ע' 48.

(11) „העגונה" לארי אבן זהב. קובץ ב', ע' 89.

(12) „העפיפון" לאביגדור המאירי, קובץ ב', ע' 152.

(13) הצר עזובה" לי. שנברג, קובץ ב', ע' 136.

(14) שם, ע' 137.

(15) שם, ע' 142.

(16) „דרבקין" לחיים הזז, שם, ע' 46.

נית נוקשה וקוצים נעלמים ודוקרניים, אבל בעל תוך ערב וגרעינים בריאים ומפרים..." (17) הגדל ללא צל, ללא בעיות הגלות, והשאלה הנוקבת „לאן"? אינה נשמעת מפיו.

והבחורה הישראלית גם היא אחרת. היא אינה יושבת בחדרי חדרים וצפה לדודה גואלה שיוציאה מבית אביה וישחררה מענוייה. היא יוצאת בעצמה אל הפרדסים ואל השדות. היא תופסת חלק בלתי נפרד בבנין הארץ ובחנוך הדור היא מפכה ומשרה שמחת חיים, אהבת היופי וחוש נשי, לפרח ולעץ, לילד ולגבר. היא בריאה בגופה וברוחה, והיא המזכירה בשעת הצרוך: „אמנם הלחם הוא צורך ראשון, אבל רוצים אנו גם בנוספות... לא על הלחם לבדו יחיה האדם." (18)

האשה בארץ ישראל נטועה באדמה, שרשיה עמוקים ורגליה איתנות אל קרקע מוצקת. „בפעם הראשונה יצאה את הארץ, ואף אל פי כן היה בעיניה הכל — כל מה שראתה: ימים, ארצות ובריות — כמובן מאליו. לא התפעלה. על שום מה לא התפעלה? אולי מתוך איזו הרגשה תמימה... שכל זה שייך גם לה כמו לכל האחרים, לכל העולם אלא שלא נזדמנה לתוך „כל זה" עד עתה ומה יש להתפעל?" (19)

גם בעולם היהודי נשתנה משהו ביחד עם כניסתו של היהודי הארץ־ישראלי לתוכו. ה„עופרות" משנות את ה„דורותיות." „דורותי המפיגה שממונה בשיחה עם הולה ובחנוך כלבה" (20) הופכת בהשפעת עופרה לבחורה צעירה ונאה צוחקת וצוהלת.

הכל משתנה, הכל מתחדש — הנוף והגבורים, צורת החיים והוי החיים, הגוף והרוח. וזוהי רק ההתחלה. עוד רבה העבודה.

הספור הארץ ישראלי מביא לפנינו בצורה חיה ומעניינת, ובתאורים מרחיבים את ההתחלה הנפלאה. זוהי התחלת עבודה קשה ומאומצת. עבודה יום יומית מעיפה ומתישה, אבל עבודה שתוצאותיה בצדה. ואותן תוצאות התחלתיות המשתקפות בספור הארץ ישראלי הן נצוצות המצפון של עם המחדש ימיו כקדם, הן דמעות השמחה של בנים השבים לאמא מולדת, והן המתלבות ללהבה, לשאיפת ההמשך של יהדות רדומה המתעוררת לחיי עם חפשי במדינת ישראל העצמאית.

---

(17) „עפרה אז רוח פרצים", לד. קמחי, שם ע' 13.

(18) „מנחם מנדל בקבוצה" לי.ד. ברקוביץ, קובץ א', ע' 149.

(19) „עפרה או רוח פרצים" לד. קמחי, קובץ ב', ע' 15.

(20) שם, ע' 9.

„בית־שערים — פרשת החפירות בשנת תרצ״ו־ת״ש״

• רעיה ברוידא

בית־שערים — שיח׳ אַבריק
מאת בנימין מזר (מייזלר), ירושלים, תשי״ח.

„החפירה היא אמנות ומדע; השבחת אמנות בחפירות מצלחות — משלבת בשפור ידיעות ארכיאולוגיות ובשטה״... (4).

המחקר הארכיאולוגי בא״י הצליח לחשף ולהעלות ממעבה האדמה שפע של תגליות רבות־ערך, המעמידות באור חדש את תהליך התפתחותם של חיי התרבות בארצנו החל מימי שחר נעוריו של האדם היוצר עד ימינו אנו.

תגליות אלה, יחד עם התעודות המרובות הנוגעות בארץ ובעם ישראל, אשר נתגלו בשאר „ארצות המקרא״ — כגון: בבל, אשור, מצרים — מצטרפות לתמונה, המשקפת את ההתפתחות ההיסטורית־תרבותית בא״י ששמשה גשר בין מרכזי התרבות של העולם הקדמון.

החמר הארכיאולוגי העשיר שנצטבר במשך עשרות בשנים — מקיל עלינו להבין את החזיונות התרבותיים, החברתיים והכלכליים הכרוכים בדברי ימי עם ישראל בארצו.

ממקורות אלה אנו לומדים על אורח חייהם של אבותינו, תרבותם החמרית, על החקלאות, מלאכות והאומניות שפתחו, על ההשגים הטכניים שהשיגו בימי שגשוג המדינה הישר־אלית־היהודית ואף בימי היות ישראל עם אוטונומי בלבד תחת שלטון זר. ארוכה היא שורת הסקירות הארכיאולו־גיות ומגוונת: כל אחת מהן לפי מעוררת התעניינות רבה בלב הקורא, הן שהוא קורא את „הארכיאולוגיה המק־ראית״ פרי עטו של החוקר פרופ. נ. גליק, שהקדיש את כל מרצו לחקר שרידי הישובים באזורי עבר הירדן וגלה את מכרות הנחושת בערבה; (1) או „מצדה״ — סקר ארכי־אולוגי של מצדה בשנות תשט״ו - תשט״, — שהוצא מטעם אגף העתיקות של משרד החנוך, האוניברסיטה העברית, והחברה לחקירת א״י ועתיקותיה. (2) כמו כן, מענינת מאד הסקירה על העם העתיק והתרבות העתיקה בא״י שהובאה ב„ארכיאולוגיה של א״י״ על ידי מחברה ו. אולברייט, העוסק בחקירת החפירות במשך ארבעים שנה האחרונות ולכן מסוגל ללמדנו על התקופות והתופעות בארכיאולוגיה בא״י המלאות חשיבות רבה.

ברצוני, איפוא, להתעכב על סקר מקיף, אשר בו תסוכ־מנה תוצאות החפירות בבית־שערים: המפעל הארכיאולוגי, שהוצא לפועל במשך ארבע עונות, בשנות תרצ״א־ת״ש, בבית־העלמין ובשטח חורבות העיר — והוא פרי עטו של ד״ר בנימין מזר, נשיא האוניברסיטה העברית — מנהל החפירות. (3) לדעתי מענין הוא התיאור המפורט של מערכת הקברים, שהיא מערכת הקברים היהודית הגדולה ביותר מתקופת המשנה והתלמוד, שנתגלתה עד היום בארץ בכלל ובבית־שערים בפרט, הואיל והוא מקנה ידיעות על תולדות הארץ והעם ותרבות ישראל לאור המחקר החדש. בית־שערים ידועה בספרותנו העתיקה כעיר יהודית בסוף ימי הבית השני ובמאות הראשונות אחר חרבן הבית.

בספרות התלמודית אמנם היא נזכרת תכופות כישוב יהודי — בגליל התחתון בתקופה הרומאית.

בתקופה יותר קדומה, יוסף בן מתתיהו (Josephus Flavius) מיחס את בית שערים שהיתה בקצהו של הגליל, על גבול מחוזה של עכו — למרכז אחיזתה של המלכה ברניקי בעמק יזרעאל.

אמנם, אין בחמר הספרותי די הוכחות שבית שערים כבר התקימה בתקופת החשמונאים, אבל סמוכים לכך אפשר למצא לא רק במסקנות ההיסטוריות בלבד, אלא גם — ובעיקר — במציאות הארכיאולוגיות שנחשפו בחורבות בית שערים.

השנוי, שחל בישובי היהודים בגליל לאחר מרד בר־כוכבא גרם לתמורה מכריעה בתולדות בית־שערים. המוני יהודים מן הערים והכפרים, וביניהם ראשי עם ותלמידי חכמים, נתלשו ממקומם ביהודה וקבעו את מושבם החדש בבית שערים ובסביבותיה.

לפי התלמוד ישב רבי יהודה הנשיא זמן רב בבית־שערים וקבע בה גם את מקום מושב הסנהדרין.

אחרי קבורתו של יהודה הנשיא בבית־העלמין של בית־שערים נתפרסם בית־עולם זה והתחיל לשמש מקום קבורה מרכזי, ליהודי א״י וארצות הסמוכות.

דורות חלפו ועברו, והמקום לא רק חרב, אלא גם שמו העברי „בית־שערים״ נשכח לגמרי. הצעות שונות לזהוי המקום הוצעו ע״י חכמי ישראל, שעסקו בחקירת הארץ במאה הקודמת.

גם חוקרים נוצרים נטו לזהות את המקום; התלבטות בשאלות זיהוי של בית־שערים נמשכה עד שנת 1933, כאשר הנשיא י. בן־צבי הביע את ההשערה שהיתה מבוססת על יסוד החקירות הראשונות בקברות היהודים בשיח־אבריק — כי אין אלו אלא קברי בית הנשיאות, ופרופ. נ. גליק החוקר הדגול בשמעו דין וחשבון על תגליות אלה, קבע מיד, ששיח־אבריק—הוא מקומה של בית־שערים העתיקה.

מאז רבו הידיעות על המקום, אפיו ותולדותיה וכל זה אינו מניח כל אפשרות להטיל ספק באמיתות הזיהוי הנ״ל.

יש לציין, שמזמן שחוקר הקדמוניות קונדר בדק כמה מערכות קברים בסביבת שיח־אבריק, לפני 80 שנה בערך, המקום לא זכה לתשומת לב מצד החוקרים במשך שנים רבות.

אמנם בשנת 1936 אחרי גלוי ארעי של מערת קברים מענינת, החליטה „החברה לחקירת א״י ועתיקותיה״ לחקר ביסודות את המקום בדיקה ארכיאולוגית־שיטתית והטילה על ד״ר בנימין מזר (מייזלר) לעמוד בראש החקירות כדי לנהל את החפירות בשיח־אבריק. קודם כל, מבנהו של אזור בית־שערים מאפשר להסביר את העובדה שתושבי המקום הפכו את הגבעות לעיר מתים מרכזית במשך מאות שנים.

סלעי הגבעות מורכבים גיר רך וקרטוני, ולכן יכלו אנשי המקום לנצל שטחים רחבים בחציבת מערכות־קברים צבוריות במדה גדולה, על יד קברים משפחתיים קטנים. הגיר היה גם נוח לחציבת מערכות־קברים ולעיבוד קירות חדרי הקבורה.

עם חשיפת ארבע מערכות־הקברים בצד המערבי של גבעת בית־שערים — נתבררת הצפיפות הרבה של הקברים בשטח הזה וגם העובדה שכל שעל של סלע נוצל לחציבת קברים; במקומות רבים העמיקו לחצב בו ותכנו את חצרי הקבורה קומות הומות — זו על גבי זו.

בשתי העונות הראשונות של שנות 7־1936 נתגלו ארבע מערות כוכים (catacombs) בשפוע המערבי של גבעת שיח־אבריק. ועוד שש מערות נוספות של קברות בגבעה הצפון־מערבית ממנה.

בשתי העונות הבאות של שנות 40־1939 נעשו סיור ובדיקת הקו הצפוני של העיר ונמצאו שם שארית בית־כנסת ובנינים אחרים וגם מערכת קברים אחרת יחד עם שרידי מצבות.

הקוים האפיניים למערכת קברים זו הם:

א. חדר מרכזי המוביל לחדרים הצדדיים דרך פתחים; הדרים צדדיים אלה על פי־רב שמשו מחסנים לארונות וגלוסקמאות (sarcophagus).

ב. המקמורות (arcosolia) והכוכים החצובים בקירות אינם יכולים בגלל המדה הקטנה לשמש אלא מקום לעצמות מלוקטות או להצבת גלוסקמאות בלבד.

ג. התקרה מקומרת ולפעמים — שטוחה כמעט לגמרי. מערת הכוכים הגדולה ביותר שנתגלתה עד כה כוללת לא פחות מ 16 אולמים למתים והכניסה אליהם מצד הפרוזדור דרך דלתות מעשה־בנאות אשר נשתמר יפה. דלתות האבן אלו שהן חקוי לדלתות־עץ מקושטות בציורים גיאומטריים. באולם ישנן 55 לשכות המכילות 380 תאים טמונות וגם כוכים הרוטים בסלע.

לכל מערכות־כוכים ישנה תכונה עממית, והכתובות שבהן מעידות שהן שמשו קברים לא רק ליהודי א״י, אלא גם ליהודי הגולה.

באחת־עשרה מערכות־הקברים, שנחשפו בבית־שערים בשנות 1936־1940 נתגלו כמאתיים כתובות, המהוות חמר עשיר לידיעת התרבות היהודית בתקופת התלמוד.

רב הכתבות היו בלשון יונית; כתובות שונות הן דו־לשוניות, יוניות ועברית או יוניות ותדמוריות, והשאר, כתובות עבריות או תדמוריות בלבד.

בכוכים הרפודים ברצפות, כמו כן באצטבאות שהן חקוי לגלוסקמות, נמצאו בזמן החפירות האחרונות מספר שלדים ובין החרבות נחשפה גלוסקמת שיש מקושטת תבליטים, שהרעיון העיקרי שבהם יסודו במיטולוגיה יונית.

אך, לצערה, היו נוהגים לאסף את העצמות בכלי־עץ (ossuaries) ששמו בתוך הכוכים, לפרקים יחד עם דברים אחרים, כגון מנורות, מטבעות, ספינות זכוכית וכו.

המנהג האחרון היה נפוץ מאד אצל יהודי א״י בתקופות הרומית וההליניסטית.

בית העלמין בבית־שערים מגלה לפנינו אמנות יהודית המפורסמת בתקופת הרומיים; אמנות זו, תוצאת התפתחות ממושכת שהחלה עם המסרת האמנותית של המזרח העתיק, באותו הזמן עמדה תחת השפעת אמנות הסינים והפרסים.

התבליטים על הקירות מראים רבגוניות של דוגמאות גיאומטריות, תבניות אנשים, חיות ומוטיבים של פרות וצמחים. ישנן בהן עלילות רבות של פרשים, חילים, כלי־קדש — דבר אפיני לאמנות יהודית עתיקה — מנורות בנות שבעה קנים, לולב, אתרוג, פך שמן ושופר ולפרקים גם ארון־הקדש, תבת־נח, דניאל והארי — מוטיבים ועלילות בתנ״ך.

יש לציין, כי יש בכוונתם של החופרים לסכם בסדרה של ספרים את תוצאות החפירות בבית־שערים בכל שמונה העונות, תוך תיאור מפורט וממצה של הגילויים הארכיאולוגיים ובירור הבעיות המתעוררות בקשר לגלוים אלה, המפיצים אור חדש על תופעות שונות בתרבותה החמרית והרוחנית של עמנו בתקופת המשנה והתלמוד.

ביבליוגרפיה

(1) נ. גליק, הארכיאולוגיה המקראית מהי, ירושלים, תש״ה.

(2) מצדה — סקר ארכיאולוגי בשנת תשט״ו־תשט״ז, ירושלים, תשי״ז.

(3) בנימין מזר (מייזלר), בית־שערים—פרשת חפירות בשנת תצ״ו־ת״ש, ירושלים, תשי״ח.

(4) William Foxwell Albright, *The Archæology of Palestine. A Survey of the Ancient Peoples and Cultures of the Holy Land*, London. Pelican Books. 1949.

השפה היונית בארץ ישראל העתיקה

• לאה קרופניק

רבי שמעון בן גמליאל אמר: „אלף ילדים היו בבית אבא — חמש מאות למדו תורה וחמש מאות למדו יונית" (סוטה ט. ב). מזה אנו לומדים שבארץ ישראל העתיקה היה איזה בית ספר או „אקדמיה" ללימוד יונית תחת השפעת התנאים. ה„אקדמיה" נוסדה בהתחלת המאה השניה כדי להיטיב את היחס בין התנאים והממשלה הרומאית. לא ידוע לנו אם תכנית לימודי החכמה היונית באותה ה„אקדמיה" כללה כל המדע והאמנות היונית בזמן ההוא או רק ידיעה שטחית על הספרות היונית, שהיו צריכים לדעת כדי להתקבל בחברה הגבוהה של הממשלה הרומאית. אך העובדה עצמה שהיה מוסד כזה חשובה מאד. באקדמיה ודאי למדו סגנון ספרותי יפה, ואנו יודעים שרבנים ידועים יכלו לכתוב ולדבר יונית ספרותית יפה.

כפי הנראה, עם יסודה של האקדמיה הזאת התחילה תקופה חדשה בהסטורית הספרות היהודית. המנהיגים היהודים חשבו שידיעת „חכמת יון" חשובה מאד כדי ליצר יחס טוב ביניהם והממשלה הרומאית, ונוסף על זה, שידיעת הפילוסופיה היונית תעזור בוכוחים דתיים, ביחוד עם הנוצרים שהשפעתם גברה יותר. בכל זאת, בדרך כלל, רוב החכמים (הרבנים) ידעו רק מעט מהחכמה היונית. ההמון היהודי ידע את השפה היונית, ידע קצת את החוק היוני־רומאי, ואפילו ידע קצת את הרעיונות שבספרות היונית, אבל ידיעה עמוקה והבנה אמיתית של התרבות היונית באמת לא היתה לו.

ידוע לנו שהעם ידע את הלשון היונית, כי הרבנים היו מבארים להם את התורה לפי רעיונות יוניים, והדרשנים היו משתמשים בתרגומים יוניים של התורה. בעירות שהתיונו יותר, היו מתרגמים ענין מיונית לארמית כדי שהעם יבין, ובמקומות אחרים היו מבארים ענין מארמית ליונית. למדנו הרבה על התקופה הזאת מהארכיאולוגיה, אך התמונה היותר טובה של התקופה נמצאת בספרות התלמודית, ששם אנו מוצאים את הדבור היום־יומי של העם, ומזה נתברר לנו המצב החברתי והכלכלי של העם.

אפשר להבין הרבה מהקטעים שבתלמוד הירושלמי בעזרת הגמאים (פפירי) המצרים־היונים. מזה יכולים אנו לראות שהיתה קרבה אינטימית בן יהודי ארץ ישראל והעולם היוני בכלל. דבר אחד שמסביר לנו את הקרבה הזאת הוא אוצר המלים היוניות בספרות התלמודית.

החוקר שאול ליברמן בספרו „יונית בארץ ישראל היהודית" (1) מראה שכל הפתגמים היונים בספרות התלמודית הם צטטות. הוא מציע להכין מלון (לקסיקון) של מלים זרות הנמצאות בספרות הזאת.

לפי התלמוד (סנהדרין יז. א) כל חברי הסנהדרין הגדולה היו צריכים להבין שבעים שפות ולכל הפחות שני חברים היו צריכים לדבר כל הלשונות. ביבנה היו ארבעה שיכלו לדבר כל השפות — ר' אליעזר, ר' יהושע, ר' עקיבא, ור' שמעון התימני. קשה להאמין שרק החכמים ידעו את התרבות היונית. אנו יודעים שהשדרה הבינונית מחקה תמיד את הכתה הגבוהה, ושהעם הפשוט משתדל לחקות את הכתה הבינונית. הדרגה של ההתיונות של האדם היתה תלויה במעמדו בצבור. אפשר מאד שהמעמד העליון ידע את הספרות היונית, המעמד הבינוני לא ידע הרבה ספרות יונית, והמעמד היותר נמוך ידע רק את הלשון היונית. אומרים על רבי אבהו שלא רק שהוא עצמו היה בקי בתרבות היונית, אלא שלמד גם לבניו יונית. הוא אמר „מותר ללמד את בתו יונית מפני שהוא תכשיט לה." השכבה הנמוכה ביותר התחילה לפתח מין שפת תערבת, מין ז'רגון ארמי־יוני.

במקומות ידועים בארץ ישראל אמרו אפילו את התפילות, כגון תפילת גשם ביונית, לא רק בערי החוף, אלא גם בערים בפנים הארץ. ר' אלעזר צטט מאמר יוני בבית כנסת (או ב„אקדמיה") בשפה היונית ולא תרגם את כל הצטטה לעברית כי ידע כי כל אחד יבין את דבריו. השפה היונית נעשתה לשפת כל המעמדים של כל העמים היושבים על חוף ים התיכון. גם היהודים לא יצאו מן הכלל הזה. הרבנים דברו לעם בשפה שלהם, ארמית, אבל השתמשו הרבה במלים ובטויים יוניים, ואפילו במשפטים שלמים ממשלים יוניים להסביר את רעיונותיהם. אם הרבנים הביאו צטטות מהיונית החילונית הם הביאו את הצצטות מהתרגומים היוניים של התורה. ליברמן מביא הרבה דוגמאות ממלים ומשפטים מהתלמוד שהוא חושב שהם תורגמו מיונית. הרבנים בארץ ישראל הכירו שתרבותם היהודית עולה על התרבות היונית. הרבנים השתמשו בלימודיהם היוניים כדי להפיץ תורת היהודים בין הגויים, והשתדלו לפתוח את עיני הנכרים לאמת. הרבנים הבינו את הפסיכולוגיה של אומות העולם וידעו איך לדבר עליהם. הם באו במשא ומתן עמהם והשתדלו להסביר להם את היהדות ולהשפיע עליהם. רבים מהגויים התחילו להבין את היהדות והתגירו — ואחרים למדו הרבה מדרכי היהודים. יחס הרבנים לכל אלה הגויים היה יחס טוב מאד, והם למדו את הגויים שאם יאמינו ויראו את ה' יהיה להם חלק בעולם הבא. היחס בין הרבנים והגוייב שלא התגירו ושהיו נאמנים לדתם, היה טוב מאד. בספרות התלמודית יש הרבה מאמרים נגד הגויים הרשעים והבלתי מוסריים, אך על הרומאים שהיו הגונים כתבו באופן יפה.

ההשפעה התרבותית של יון על העם היתה עמוקה מאד. אנשי הערים הגדולות השתוממו בראותם את היופי

(1) Saul Liberman, *Greek in Jewish Palestine*, New York, The Jewish Theological Seminary of America, 1942.

רבי יוחנן בר נפחא

• יהודה וולפסון

עם סיום תקופת התנאים הועמה במקצת שלהבת אור התורה. אבל גחלתה נשארה תוססת. עוד נשאר מספר אנשים שכוחם בתורה היה רב, והשפעתם על בני דורם היתה כבירה. והודות להשפעתם, התגבשו ידיעות ומחשבות ונעשו לקניני העם ולרכוש לאומי, שמהם שאב עמנו עצמה, כוח ורצון להמשיך את קיומו. הם, הם שהטביעו חותמם על דורם ועל הדורות הבאים במנהגיהם ובארחות חייהם, והנציחו את קיום האומה.

אחרי מותו של רבן גמליאל השני, בנו של רבי, עלה על כסא הנשיאות רבי יהודה השני, בנו של רבן גמליאל. בימיו של נשיא זה חיו גבורי רוח וענקים בתורה. מהם הצטיינו: יוחנן בר נפחא, הכי חשוב בעמקות בתורה ובידיעות רחבות בחכמות חיצוניות; וריש לקיש, גבור ובעל שכל חריף, בארץ ישראל, ואבא־אריכא (רב) ושמואל בבבל.

האנשים האלה היו מייסדי תנועה חדשה שאמנם היתה כהמשך עבודתם של התנאים, אבל השתרעה מהלאה לכוונם. הם מצאו במשנה הרבה סעיפים וקטעים בלתי ברורים למדי; סוגיות ונושאים, שקשה להבינם. ומפני כך נגשו להסביר את הגירסה הסתומה או הבלתי ברורה. לכן נקראו מייסדי התנועה הזאת בשם אמוראים, מפרשים, מסבירים.

קמעה, קמעה הם לקחו החפש לעצמם, נטו מן המסלול הדרוך, באמונה בלבבם, שהם דורכים על אותה הדרך שסללו בעלי המשנה לפניהם. הם התיחסו אל נוסח המשנה באותו יחס שהתנאים התיחסו לתורה. וככה התפשט הסברם ונעשה לימוד חשוב וקנין רוחני לדורות.

בין האמוראים הראשונים הצטיין רבי יוחנן בר נפחא. (נולד בשנת 199, ומת 279). הוא נולד בראשית זמן ישיבתו של רבי יהודה בצפורי. ע"ד הוריו לא נודע כלום בלתי — שאביו היה נפח. הגמרא מספרת (קדושין לא. ב): „רבי יוחנן נולד — מתה אמו."

אמו היתה מאוד זהירה במצוות. פעם הריחה מאכל ביום הכפורים, בהריונה. וכשלחשו באזניה שיוהכ"פ היום, התגברה על רעבונה ולא טעמה כלום. (יומא פב. ב). מילדותו היה רבי יוחנן נעטר באגדות, ומכאן אנו מסיקים שהיה אישיות גדולה. הוא חונך בבית סבא, הוא ואחותו, ושניהם היו כלילי יופי (בבא מציעא פד. א). העניות בבית הסבא היתה גדולה, ומובן שהמחיה היתה מאוד דלה. ולא רק שלא הזכיר רבי יוחנן את זה בהתמרמרות או שהתאונן על מר גורלו בילדותו, אדרבה, הוא הזכיר את ילדותו בגעגועים וחבה; ואת הסבא — בהערצה ובאהבה. הוא מספר: יפה היה הספסוף (פרי שאחר לבשל) שאכלנו בילדותנו. והמאכלים שאכל בילדותו, טעמם לא פג, וריחם לא נמר מפני ריח האהבה שהיה נודף מהם. הוא העלה

הנוצץ בחיי הגויים שגרו בסביבתם. הרבנים ראו את הסכנה והשתדלו להשפיע על העם שלא יתיון לגמרי, והראו להם שהנשמה היא יותר חשובה מהגוף — ושבסוף הנשמה גוברת על הגוף. אנו רואים בספרות התלמוד מלחמה ארוכה ותמידית על ענין זה. הרבנים היו נגד הרעיון שצריכים לבטל זמן על פתוח הגוף ובכל הזדמנות שהיתה להם החרימו את האספורט.

היהודים, כמו הגוים מסביבם, האמינו באסטרולוגיה ובקסמים והיהודים הושפעו הרבה משכניהם מהאמונות התפלות שלהם. הרבנים השתדלו להרחיק את ההשפעות האלה ולהראות לעם את האמונה האמתית; וכיון שהאיש הפשוט האמין בכשפים היו הרבנים צריכים להשפיע עליו נגד האמונות האלה. הרבנים השתדלו להסביר את דברי התורה כדי שכל אחד יבין היטב. הם השתמשו באופנים המדעים של ימיהם ומקומם — והיו האנשים המודרניים בזמנם.

בדרך כלל, שבועות ונדרים מראים על דתיותו של האדם, כי הוא מבקש מהאלהים שיהיה עדו. אך בימים האלה השתמש העם בשבועות על כל דבר קטן והרבנים השתדלו להשפיע על העם שלא להשתמש בשבועות ובנדרים באפן תמידי. לא רק היהודים — אלא כל העמים יראו את כח השבועה אם אינם מקימים אותה. רב העם לא הבדיל בין שבועות אמיתיות לשבועת תפלות, וכבדו את כלם. השבועה לשמש היתה היותר חביבה ליונים, ופילון מציע לעם שלא ישבע בשם ה' אלא שיבע לשמש ולכוכבים וזה מראה לנו שבוודאי שבועה כזאת היתה חביבה גם ליהודים.

בפרקי אבות אנו קוראים „ר' מתיה בן חרש אומר—הוה זנב לאריות ולא ראש לשועלים". מאמר זו מתאים מאד בפיו של יהודי הגר ברומא, לפי הנראה הוא השתדל להסתיר את המאמר הידוע של הקיסר, „יותר טוב להיות האיש הראשון בעירה קטנה מהאיש השני ברומא." ליב־מן מאמין שהיהודים ידעו את הפתגם הרומאי ביונית. רבי עקיבה אמר: „אם בקשת ליחנק התלה באילן גדול." יש מאמר יוני שאומר אותו הדבר, ובודאי רבי עקיבא לא חדש אותו — הוא רק צטט דבר ידוע.

אם נקרא את הספרות ההגדית נבין שהחכמים ידעו היטב את החיים היום יומיים בארץ ישראל, ושהבינו היטב את רצון העם ושידעו יפה איך להתנגד עמהם, וכשדברו לעם דברו בשפה שיבינו היטב את רעיונותיהם, והשתמשו בשפה שהיתה ידועה לעם באותו מקום וזמן.

זכרונות ילדותו, ומסירותו ואהבתו של הסבא אליו: „רכוב הוינא על כתפיה דסבי" (ירושלמי, מעשרות, א, ב). מכאן שהסבא טפל בו והיה לו אב ואם יחד. הוא ראה בסבל ביסורים ובצער שעברו על אנשי מקומו בשנת רעב כשבניו רעבו ללחם צר. אבל כל אלה לא הקדירו שמיו ולא סככו בעדו את האפק המזהיר. הוא שקד על דלתות בית המדרש בעודנו באבו ושמע לקח מפי „האריות שבחבורה" שבזמנו.

אהבתו לארץ ישראל היתה גדולה, ומפני כך טייל הרבה לארכה ולרחבה של הארץ, בכדי לזהות את המקומות השונים בפרשת גבולותיה. בזהוי המקומות יצא לו שם, כי אפילו החכמים הזקנים מצאו את זיהוייו נכונים ומדויקים. „ואשתכח חמת, זוהי טבריה" (מגילה ו. א). רבי יוחנן זכה להכיר את „רבי" כשהיה עדיין רך בשנים, והמשיך ללמוד תורה מפי גדולי הדור בזמן ההוא. רבותיו היו: רבי יני, רבי חנינה, רבי יהושע בן לוי, רבי שמעון בן יהוצדק, ועוד. הוא למד גם מפי רבן גמליאל הנשיא, בנו של רבי ואחרים בני דורו . לא היה איש בין האמוראים שזכה ללמוד מן התנאים כמוהו. הוא מביא מאמרים בשם רבן שמעון בן גמליאל, רבי מאיר, בן־בתורה ועוד. רבי יוחנן ישב ימים רבים בצפורי וחשב כתלמיד חבר לזקני רבותיו, אבל מפני פרסומו הרב ומפני שנהרו אליו הרבה מתלמידיו של רבי חנינה, לא אבה לגרום לו צער, והעתיק את מקום מגורו לטבריה. כשיצא ר' הושעיה ברבי מצפורי לקסרי, ורבי יוחנן לטבריה, החלה טבריה לעלות על צפורי ולהכ־ריעה בכבודה, אף על פי שהיה בה מושב הסנהדרין בשבע עשרה שנה האחרונות לימי רבי ובכל ימי רבן גמליאל בנו ורבי יהודה נשיאה, בן בנו. רבי יוחנן כיבד מאוד את שמואל והיה מחשב אותו גדול בתורה ממנו, ועל אף זקנתו וכוחו החלוש רצה ללכת לבבל לראות אותו ולחלק לו כבוד (חולין צה. ב).

אחרי מות שמואל, היה רבי יוחנן לראש כל חכמי ישראל, וטבריה נעשתה מרכז התורה גם לא"י וגם לארצות הגולה, כאשר היו בימיהן יבנה, אושא וצפורי. אבל כבוד הסנהדרין גלה, כי הנשיא רבן גמליאל אשר קם אחרי רבי יהודה הנשיא לא הצליח להיות לה לראש.

רבי יוחנן חונן בגוף בריא והיה יפה תאר, ובפי העם היה מהלך עליו תיאור כזה: „קחו לכם גביע כסף ממורק, תמלאו אותו חרצני רמון, ותשימו מקלעת פרח שושן על שפתו מסביב ונתתם אותו בין האור ובין הצללים וראיתם את מראה הנגה היוצא מביניהם. כזה הוא מראה דמות רבי יוחנן" (בבא מציעא פד. א).

רבי יוחנן היה מאחרוני התנאים ומראשוני האמוראים. הוא הבדיל בין משנה מקובלת (מימי קדם) ובין ההלכות שתקנו חכמים והבדיל בתוך המשנה בין דברי תורה ובין דברי חכמים. הוא הורה תורת אהבת הבריות המוחלטת אשר לפניו לא הורה איש כמוהו, לפחות לא בדברים כ"כ ברורים. בדבר אהבת איש את רעהו אמר: „לא רק את ישראל בלבד, כי אם את הגויים העריצים והפושעים. אם הרגלת לדבר באחיך, שאינו בן אומתך, סוף — בבן אומתך תתן דפי" (דברים רבה ו.ט); בעת קריעת ים סוף, בקשו המלאכים לאמר שירה, אמר הקב"ה: מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה" (מגילה י. ב). הוא לא הרבה בחומרות ואמר: „כל האומר דבר חכמה, אפילו באומות העולם, נקרא חכם" (מגילה טז.א).

לשונות העמים היו יקרות לו. „כל דבור שיצא מפי הקב"ה, נחלק לשבעים לשונות" (שבת פ"ח). על פני כל הלשונות כבד את שפת יוון והיה דורש עליה מן המקרא: „יפת ה' ליפת וישכון באהלי שם" — יפיפותו של יפת באהלי שם" (מגילה ט' ב); אפייניים הם מאמריו: „מותר לאדם ללמד את בתו יוונית, כי זה תכשיט לה" (ירושלמי, שבת, ו.א). הוא האמין שזכות אחת לאדון ולעבד ליהנות מטוב העולם. ומפני כך האכיל רבי יוחנן את עבדו ממיטב מאכליו והשקהו ממבחר ייניו.

רבי יוחנן הצטיין כבעל רגש עדין ומוסר נעלה. היה לו מעוף עין ליופי ולנשגב.

אחד משיריו היא התפילה הידועה „נשמת כל חי".

„אילו פינו מלא שירה כים
ולשוננו רנה כהמון גליו,
ושפתותינו שבח ככמרחבי רקיע,
ועינינו מאירות כשמש וכירח,
וידינו פרושות כנשרי שמים
ורגלינו קלות כאילות."

בתפלה זו כאילו היה אומר: „כמה לבי ובשרי לאל חי" אישיות זו ששמה רבי יוחנן, העשירה את חיינו והשאירה עזבון עצום לעמנו עד סוף הדורות.

נאום פרידה, תשי״ח

• שמואל ב. רובין

״הנני העני ממעש, באתי לעמוד לפניך״ — בתפלת שליח צבור זו, ובאותו רגש של ענוה וצניעות, הנני עומד לפניכם בתור אחד התלמידים המסיימים לשנת תשי״ח להביע את רגשותי ורגשות חברי, את ששונינו ואשרנו, שזכינו לזה היום הגדול בחיינו.

מודה אני לבורא עולם, שנתן לי את הכח להתגבר על כל המכשולים, על כל הנסיונות, ועל כל המלחמות הפנימיות — ולכבש את היצר המדיח — כדי להמשיך את לימודי העבריים ולהרחיב את ידיעותי בתרבותנו הרוחנית.

מודה אני לכל מורי, לרבנים ולחכמים שאמצוני וחזקוני בלמודי. אמת מימרת חכמינו: ״מכל מלמדי השכלתי.״ כאן במדרשה הזאת רכשתי רקע רחב בכל סוגי החכמה שלנו. כאן במדרשה הזאת קבלתי את ההכשרה, את הצידה הרוחנית לדרכי בחיים. אולם, יודע אני, שסיום המדרשה אין משמעו הפסקת הלימודים, כי אין סיום לתורה. שלמה שכטר ז״ל קרא ליהודי ״התלמיד הנצחי״, וגם המושג ״חכם״ בלשוננו הוא תלמיד־חכם. המדרשה הכשירה אותי להמשיך בעצמי את למודי ולהקנות לאחרים ממה שלמדתי. בשעה זו מצוה עלי להזכיר את הורי הנאהבים שהדריכוני ללמוד התורה, והם היו לי גם לדוגמא לחיים על פי מסורת עמנו. חמש שנים למדתי בבית הספר העברי, ורכשתי לי יסודות בתורה, במצוות מעשיות, וגם אמונה בה׳. עוד טרם שסימתי את התלמוד תורה — נרשמתי בישיבה־קטנה. ושם החילותי לשחות בים התלמוד. הרבנים נטעו בלבי אמונה בה׳ ובתורתו, וגם התלהבות ללמוד וללמד. אחרי הישיבה־קטנה למדתי באקדמיה. הלמודים היו קשים, השעות ארוכות, והנסיעה מהבית ארוכה. ואחרי שסימתי את האקדמיה קמו עלי נסיונות ומכשולים להתעותני מדרך תורתנו ורק הכח הרוחני והאמונה סמכוני ויכלתי להתגבר על כל ה״צרות״ האלה. מאז נשבעתי לא לעזוב את למודי העבריים, כי הם שהגנו עלי וחדשו את כוחותי לחיות כיהודי נאמן. לפני ארבע שנים נכנסתי למדרשה ללמודי היהדות. הייתי אז בחור צעיר שלא ידע את בעיות עמנו, ולא יכולתי לפתוח אפילו את פי בעברית כדי להביע רעיון פשוט. וכאן במדרשה זו מצאתי את המזוג השלם של המסורת הישנה עם התרבות והלשון החדשה. כאותו המזוג הנפלא שמוצאים במדינת ישראל — במקום שלומדים את התנ״ך והתלמוד בלשון הקדוש ויוצרים תרבות חדשה וספרות חדשה המבוססות על ערכים ישנים.

וכשם שזכינו לראות את הקמת מדינת ישראל, הלואי ונזכה לראות גם תחית עמנו כאן — בארצות הברית. יודעים אנו עד כמה חסרים לנו רבנים, מורים, מנהיגים, משכילים ואפילו בעלי־בתים בני־תורה בארץ הזאת. על־כן מוטלת עלינו החובה להפיץ את אוצרות רוחנו בקרב עמנו ולהשפיע עד כמה שאפשר על אחינו שנוכל להקנות להם את תורתנו הגדולה. אל נא נשכח: כי ״לא המדרש עיקר אלא המעשה.״ כל מה שלמדנו כאן במדרשה קשור באמונתנו ובתקוה הבטוחה שנעסוק בצרכי צבור לשם שמים. ואנו תפלה שהבורא יישיר את צעדינו, שלא נסור ימינה או שמאלה, עד שנשיג את המטרה: להפיץ תורה בקרב אחינו ולהביא ברכות התורה לעמנו בארצות הברית.

נאום פרידה, תשי״ט

• נלי טריביש

ידוע לנו הפתגם ״מרבה דעת מרבה מכאוב״. מובנו המקובל הוא: ככל שמרבה האדם ללמד, מדת הבנתו ואפקיו מתרחבים. עולמו נעשה גדול יותר, עשיר יותר, מעניין יותר; אבל גם הצער המלוה כל אשר בחיים עולה וחזק.

את אותו הפתגם אפשר להבין לא רק כפשוטו אלא גם בדרש.

במדה שהאדם מרבה ללמד הוא מגלה עד כמה ידיעו־תיו מועטות. התגלית הזאת היא היא הגורמת צער ואי ספוק. שמעתי פעם אמרת אדמו״ר חסידי. כשהגיע לפתגם הזה אמר, ״ומה בכך אם מרבה דעת מרבה מכאוב, כדאי וכדאי להרבות דעת אפילו אם זה מכאיב קצת״.

כאן, במדרשה ללימודי היהדות הרחבנו והעמקנו את ידיעותינו במקצועות השונים שרכשנו במשך שנים של למוד ושקידה. לא פעם זרענו בזעת אפים, אך עמלנו נשא פרי.

המדרשה לא בלבד שהקנתה לנו ידיעות בשטחי התודעה העברית, אלא פתחה לפנינו את הנתיב, את דרך מלך להשכלה והתפתחות עצמית.

כל סיום אינו אלא התחלה. אחרי ״וזאת הברכה״ מתחילים שוב מ״בראשית״ — אין סיום בתורה.

אנו מסימי המדרשה מפוזרים בקהילות שונות בעיר ופרבריה. רובנו עוסק בהוראה. המשימה איננה קלה. עבודת המורה — המדריך עדיין בגדר של חלוציות הקשו־רה בקשיים ולבטים. אבל ״לפום צערה אגרא״—השכר רב.

ארוכה הדרך והשלמת ידיעותינו. אך היסוד הונח והוא איתן.

עלינו להמשיך מהמסד אל הטפחים!

Contributors to the Scholarship Fund of
The College of Jewish Studies

Aurora Jewish Welfare Fund
Beth Am Sisterhood
Beth Emet Sisterhood
Beth Israel Sisterhood
B'nai B'rith Women of Greater Chicago
B'nai Zion Sisterhood
B'nai Jehoshua
Chicago Chapter of Hadassah, the Women's Zionist Organization of America
Chicago Gemilath Chasodim
Chicago Women's Aid
Emanuel Congregation Sisterhood
Esther Clamage Auxiliary of the Jewish Children's Bureau
James Davis Scholarship Fund
Johanna Lodge No. 9
Kehilath Jeshurun Sisterhood
Nathaniel B. Lans Association for Adult Education
National Council of Jewish Women
North Shore Congregation Israel
Oak Park Temple Sisterhood
Pioneer Women, The Women's Labor Zionist Organization of America
Rodfei Sholom-Oir Chodosh
Rodfei Zedek Sisterhood
Sinai Temple Sisterhood
South Shore Temple Sisterhood
Temple Isaiah Israel Sisterhood
Temple Judea Sisterhood
Temple Menorah Sisterhood
Temple Sholom (Sterling, Illinois)

The Scholarship Fund

was established by the Conference of Jewish Women's Organizations. It is now sponsored by the Women's Division of the Board of Jewish Education and The College of Jewish Studies.

ENRICH YOUR HOME WITH

THE CHICAGO JEWISH FORUM

A National Quarterly

— **EXPERT WRITING ON** —

• **Jewish and Minority Problems** • **Book Reviews, Art Reproductions**

• **Outstanding Short Stories, Poetry**

SUBSCRIBE TO

THE CHICAGO JEWISH FORUM

BENJAMIN WEINTROUB, Editor and Publisher

179 WEST WASHINGTON STREET • CHICAGO 2, ILLINOIS

SUBSCRIPTION $5.00 PER YEAR

BEST WISHES

JEWISH DAILY FORWARD

„פאָרווערטס"

127 N. DEARBORN STREET

Telephone ANdover 3-1011

Phone INdependence 3-4545

"EVERYTHING JEWISH UNDER THE SUN"

KIEFFER'S JEWISH MAIL ORDER HOUSE

Jewish Gifts, Books, Records, Religious Articles, Novelties, etc.

3546 W. LAWRENCE AVE. CHICAGO

SIDNEY H. SCHWARTZ, Prop.

GOODMAN BROS. HEBREW BOOK STORE

2611 W. DEVON AVE. **BR 4-0286**

CHICAGO

EVERYTHING JEWISH FOR ALL OCCASIONS

Text Books for all Jewish Schools—Elementary to College • Judaica and current books of Jewish interest • Religious articles • Israeli imports

Greetings from

Hertzfield Monument Company

7725 West Roosevelt Road, Forest Park, Ill.

FO 6-2160 CO 1-5758

MILTON J. SILBERMAN

VICE PRESIDENT

Exchange National Bank

of Chicago

130 South LaSalle Street — DEarborn 2-5000

WE NOW PAY

3%

Guaranteed Interest
on Regular
Savings Accounts

1%

Guaranteed Interest
on our
SAVE'n SURE PLAN Up to $500
LIFE INSURANCE while you save
No Medical Examination

Originators DRIVE-IN-BANKING — Adams & LaSalle Streets

Member Federal Deposit Insurance Corp.

WE INVITE YOUR INQUIRIES REGARDING PERSONAL OR COMMERCIAL CHECKING ACCOUNTS.

WILNO

Strictly Kosher — "Pure Beef"

*Bologna *Salami *Corned Beef *Frankfurters

America's Superior Quality Delicatessen Meats

Featured in All Better Restaurants and Delicatessen Stores

Kashruth Supervision by prominent Orthodox Rabbis: Rabbi Boruch Rabinowitz — Rabbi Ben Zion Rosenthal

WILNO KOSHER SAUSAGE CO.

Chicago, Illinois — TAylor 9-7520

PANAMA-BEAVER, INC.

Chas. J. Leonard, President

Inked Ribbons • Carbon Paper • Unimasters
Duplicating Supplies • Secretarial Supplies
• Aerosol Products

Call Your Local Panama-Beaver Man

"Always a Live Wire"

Greetings from the

CHICAGO FEDERATION OF TEMPLE YOUTH

127 North Dearborn Street

Chicago 2, Illinois

BEST WISHES

FROM

JEROME KRITCHEVSKY

OUR 42nd YEAR
"She must be pleased"

Northwestern Rug & Carpet Cleaners, Inc.

EXPERT RUG and FURNITURE CLEANERS

Wall to wall carpeting cleaned in the house

1849-1851 WEST NORTH AVENUE

Phone ARmitage 6-5900

Greetings

To the new graduates, we extend our cordial invitation to join the ranks of the Alumni Association.

To all alumni, we appeal for help for our worthwhile projects:

1) The Lecture Forum

2) Our Katherine Eulenberg Publication Fund for publications in the field of Jewish education

3) Furnishing the new Beth Sharon Library and Study Hall at Camp Sharon

4) The Dr. Leo Honor Memorial Lecture Hall (Room 304).

5) Expand the Music Collection in Memory of Yetta Sokolow Faden

6) Volunteer Clerical Assistance to the College Offices.

Alumni Association of the College of Jewish Studies

OFFICERS 1958-1959

President:
MRS. EVELYN HATTIS FOX

Vice Presidents:
MRS. NAOMI FUTORIAN
MRS. LILLIAN KRUPNICK
MRS. SARAH SILVERSTEIN
MR. BEN SMOLENSKY

Secretaries:
MISS IDA MUTTER
MISS SARAH PESKIND

Treasurers:
MR. AND MRS. IRWIN JACOBS

AND INCOMING OFFICERS 1959-1960.

ARTISTIC HAND ENGRAVING
STYLED AND DESIGNED
by Mordecai Kupferstok
on MEZUZOT-TROPHIES-JEWELRY
in Hebrew - Yiddish - English Language
to Schools—Synagogues—Societies
DEarborn 2-3679
5 South Wabash Avenue Chicago 3, Ill.
Suite 714

A Century of Service
BLOCH PUBLISHING CO.
The Jewish Book Concern
31 WEST 31st STREET
New York City, New York
Send for Catalogues

The College of Jewish Studies

EXTENDS GREETINGS

TO ALL ITS STUDENTS AND FRIENDS

HELP SHAPE THE FUTURE
OF AMERICAN JEWS
BY PROVIDING JEWISH EDUCATION

JOIN THE

Board of Jewish Education

BECOME A MEMBER TODAY!

The Graduating Class of 1959

CERTIFICATE FOR HEBREW TEACHER

Alexander Ben-Zeev

Ayala Ben-Zeev

DEGREE OF BACHELOR OF HEBREW LITERATURE

Frank Isaacs

Dalia Ness

Nelly Traivish

CERTIFICATE FOR SUNDAY SCHOOL TEACHER

Abraham Davidson

Harriet Goldman

Leah Goldstein

Ann Gordon

Milton H. Kaspi-Silverman

Rita Simon

Leonard Sulkin

DIPLOMA OF THE DEPARTMENT OF GENERAL JEWISH STUDIES

Leo Kushner

Daniel Missner

Esther D. Missner

The Graduating Class of 1958

CERTIFICATE FOR HEBREW TEACHER

Frank Isaacs

Dalia Ness

Nelly Traivish

DEGREE OF BACHELOR OF HEBREW LITERATURE

Cyril Rubin

CANTORIAL CERTIFICATE

William Hauben

ASSOCIATE OF JEWISH STUDIES

Ida F. Mutter

CERTIFICATE FOR SUNDAY SCHOOL TEACHER

Selma June Cherney

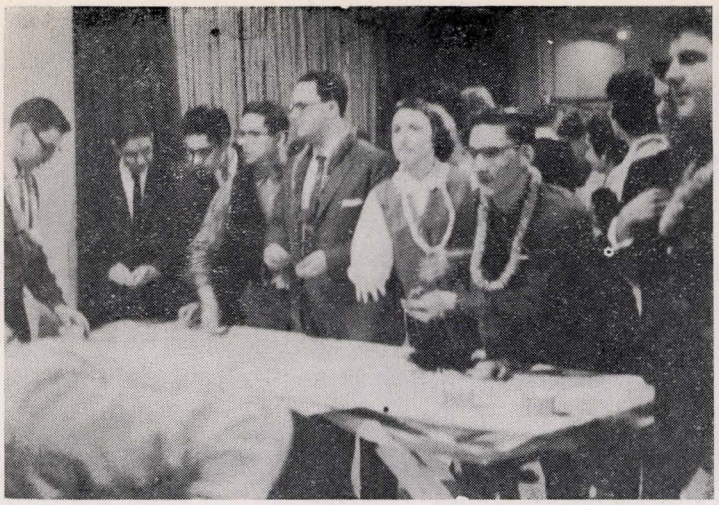
Bernice Hirsh

Shayle Jay Gerstein

Sarah Isenberg

Beryl Rhoda Merel

Scenes from the Purimadas

Taking One's Chances at the Purimada.

Mr. Abraham Finkelstein, Chairman of the Camp Committee, Crowning Rosalyn Schechter, Queen Esther of 1959.

About Jewish Books

Joint Jewish Book Month Celebration of the College of Jewish Studies and the Zionist Organization of Chicago.

AROUND THE TABLE — LEFT TO RIGHT: Dr. Paul Hurwitz, Author Leon Uris, Dr. Abraham G. Duker, Dr. Solomon Liptzin, Mr. David Bern, Mr. Sidney Letush, and Mr. Harold Shenker.

Scenes from the Purimadas

Booths and People

A New Queen Esther, 1958
LEFT TO RIGHT: Sidra DeKoven, Carolyn Cooper, Queen Marilyn Markowitz, Sue Hyman, Gail Riback.

Calling the Customers to the "Slave Market".

The Women's Institute

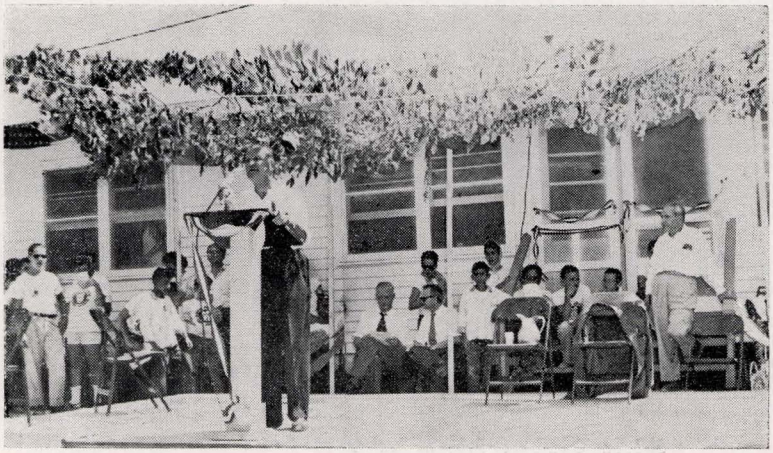
Faculty and Guests at Siyum of the Women's Institute, 1958

STANDING: LEFT TO RIGHT: Mrs. Jean Diamond, Mr. Philip Einstein, Mrs. Louis Rosenstein, Dr. Moses Shulvass, Mrs. Edward Bernsen, Professor Morris Altman, Mrs. Bertha Berkman, Mrs. Morris Hirsh, Mrs. Henry Reich, Dr. Nahum Zackai.
SEATED: LEFT TO RIGHT: Mrs. Nicholas Fox, Dr. Abraham G. Duker, Mrs. Bella Seltzer, Mrs. Milton Silverstein, Mrs. Harry M. Fisher

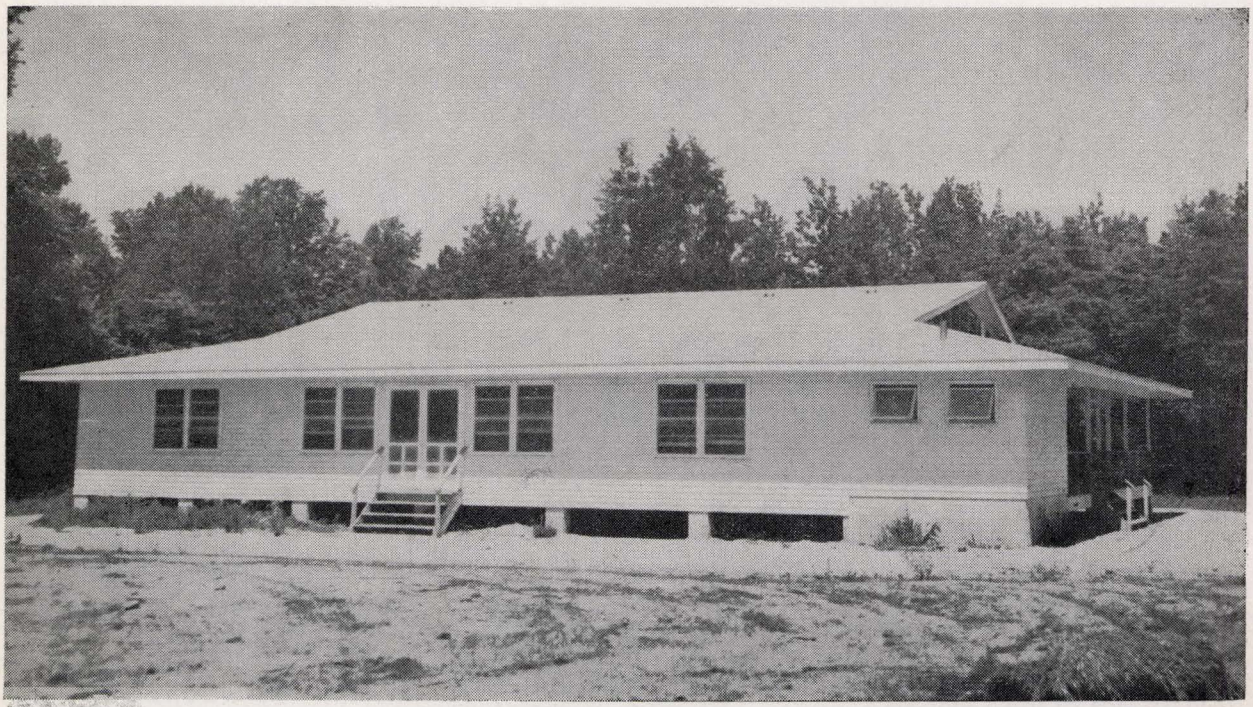

Mrs. Bella Seltzer Addresses the Siyum of the Women's Institute, 1958

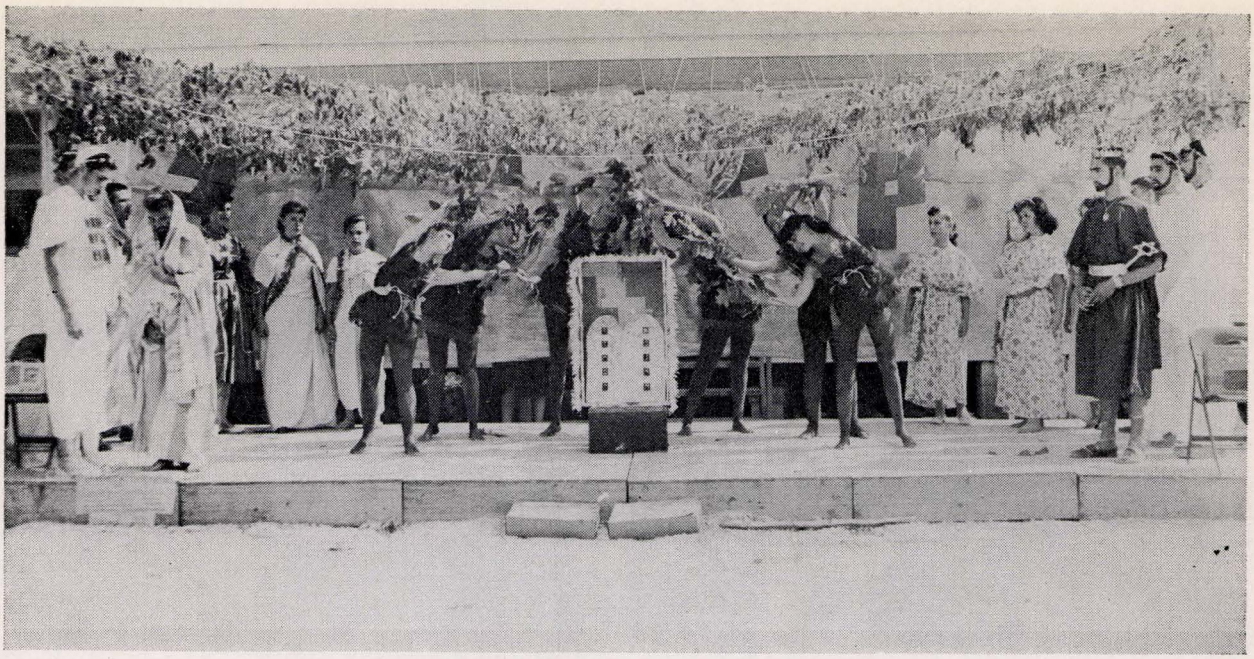
A New House is Dedicated

Mr. Abraham Finkelstein, Chairman of the Camp Committee, Greeting the Guests at the Dedication of the New Bet Sharon. Presidents Katzin and Duker Are in the Background.

The New Beth Sharon

Sharon Campers Present an Original Hebrew Play.

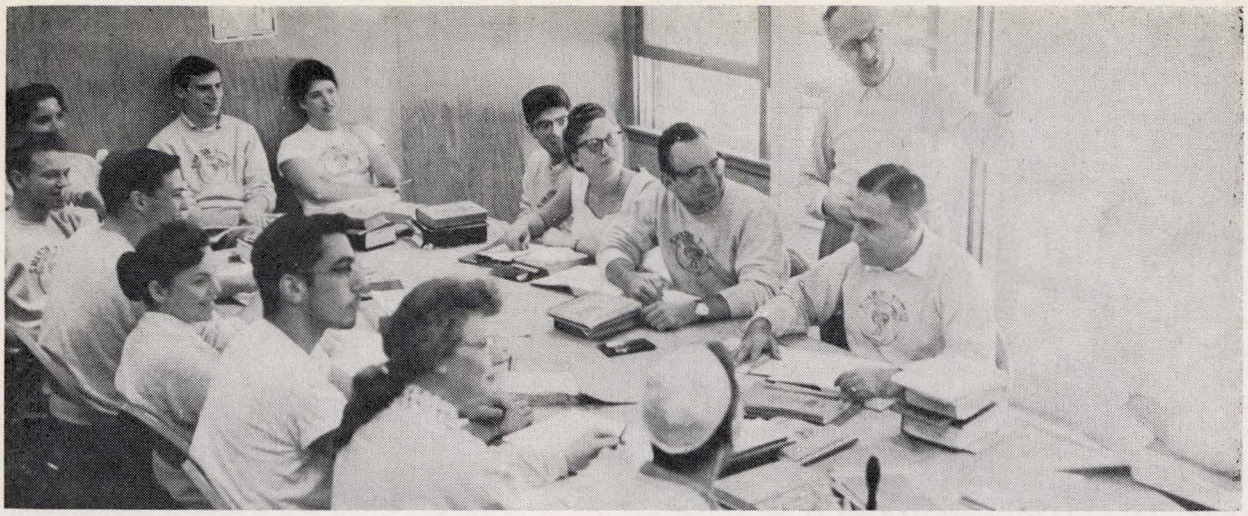

Sharonites Listen to Rabbi Elisha Nattiv

A Hora Dance

Scenes at Sharon

Familiar Faces in Dr. Shulvass' Class

The Halil (Recorder) Symphonizers with Mrs. Shoshana Winograd

Dr. Moshe Carmilly's Outdoor Class

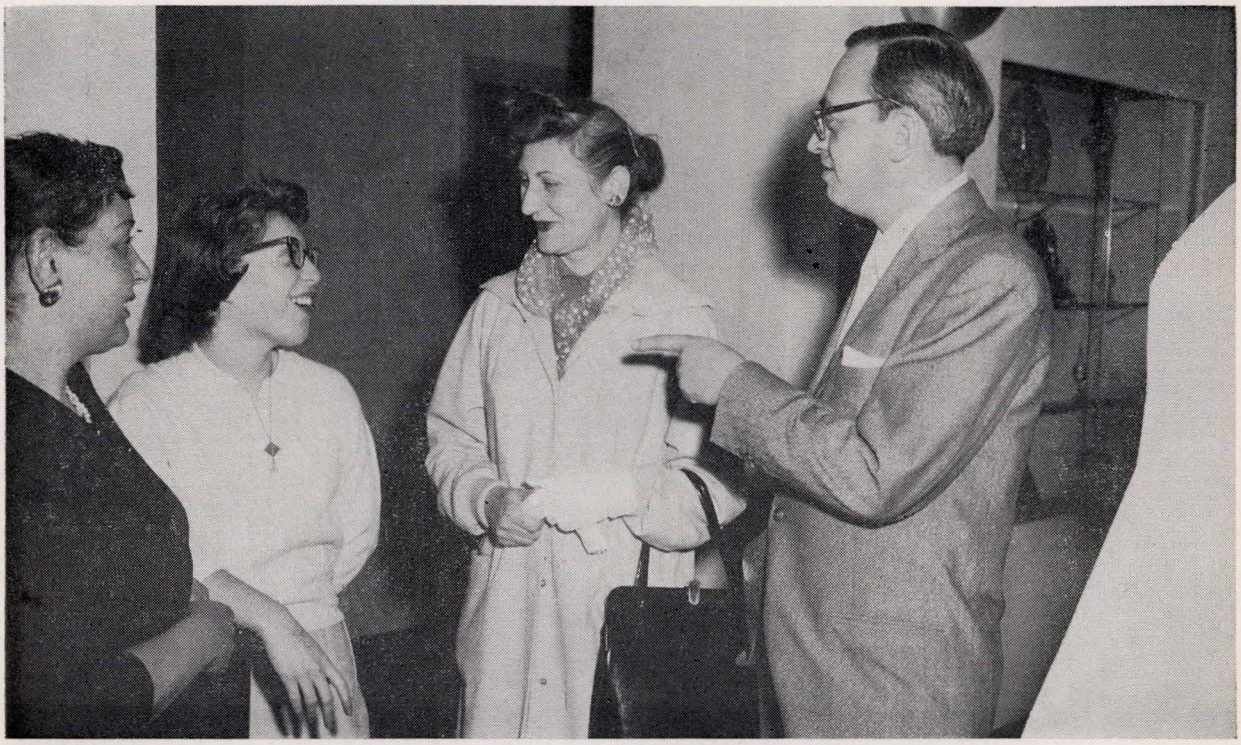
Scenes from Our Indoor College "Campus"

Relaxing during an Intermission.

Participants in Special Courses for Freshmen in the Hebrew Department Take a Pause.

Mr. Abraham Gurwitz Gives Some Points in Yiddish.

A Talmud Class Listens to Rabbi Abraham Bruckenstein.

Mr. Jerome Hershon Explaines a Principle in Educational Method.

The Class is on Social Thought in Judaism, with Dr. David Graubart behind the Desk.

Rabbi Ernest Lorge at the Preparatory Department

Prep Students are Practicing Israeli Dances with Mrs. Phylis Gilson.

Rabbi Victor Weissberg and Mr. Moshe Davidson Surrounded by the Eager Younger Generation of the Preparatory Department.

Rabbi Henry Fisher Illustrates the Significance of Hebrew Letters.

Three Cantors, Theodore Greenberg (Seated), Sholom Kalib and David Brandhandler, Face the Future Hazanim.

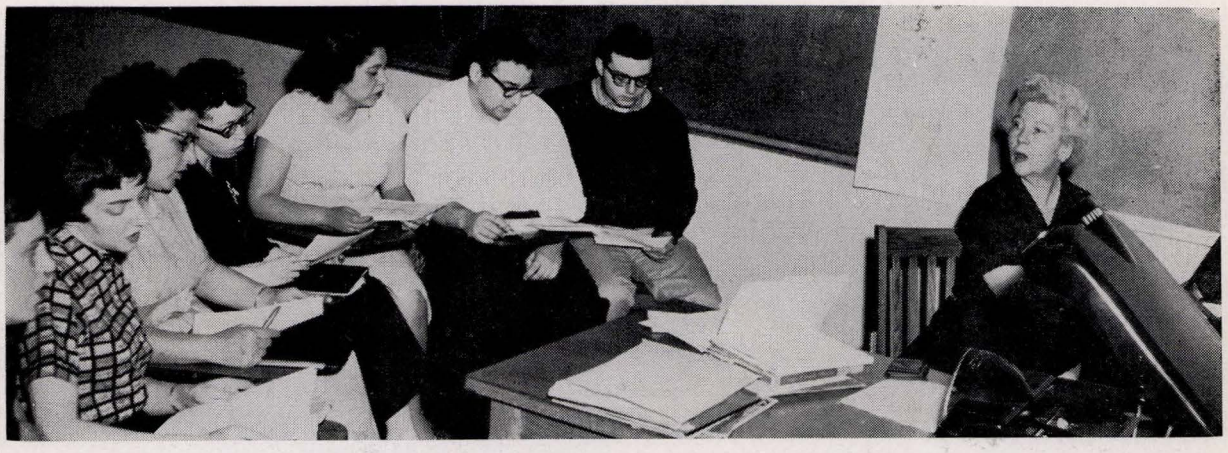
Dr. Monford Harris at the North Side Branch

Rabbi Bezalel Porten Holds the Attention of Northsiders.

Rabbi Curt Peritz Brings Out the Significance of an Aggadic Passage.

Mrs. Judith Eisenstein Uses Audio Aids in Her Music Class.

Classes in Session

A Class in Hebrew with Dr. Nahum Zackai.

Mr. Moshe Davidson Illustrates Some Points in Conversational Hebrew.

Dr. Bernard D. Perlow Expounds the Philosophy of Jewish Education.

Classes in Session

The Significance of a Prayer is Explained by Dr. Harry Poppers in His Class on the Prayer Book.

Dr. David I. Cedarbaum Elucidates the Methods in Teaching Sunday School.

Dr. Moses A. Shulvass' Class Learns about Some Trends in Ancient Jewish History.

Classes in Session

Professor Morris Altman Lectures on Hebrew Literature.

Dr. Judah Rosenthal's Class Ponders over a Point in Rabbinic Literature.

Mr. J. R. Sensibar, Guest Lecturer in Course on Israel, Presents His Views on the Future of Industry in the Jewish State.

The Thirty-first Commencement

The Academic Procession in Formation.

Alumni Association's Reception Following the Commencement Exercises.

The Thirty-first Commencement

Mrs. Nelly Traivish, Hebrew Valedictorian, Presents Her Massage.

Mr. Moses Levitan Accepts Citation on Behalf of the United HIAS Service.

LEFT TO RIGHT: Mr. Samuel N. Katzin, Mr. Levitan, Mr. Maurice Smoler, Dr. Abraham G. Duker.

The Thirty-first Commencement

Dr. Robert Szold Receiving the Degree of Doctor of Hebrew Letters.

LEFT TO RIGHT: Mr. Benjamin Levinson, Mr. Jules Levinstein, Dr. Robert Szold, Mr. Benjamin R. Harris, Dr. Abraham G. Duker, Mr. Samuel N. Katzin.

Mr. Leonard Sulkin Reads His Valedictory Address.

The Graduating Class of 1959

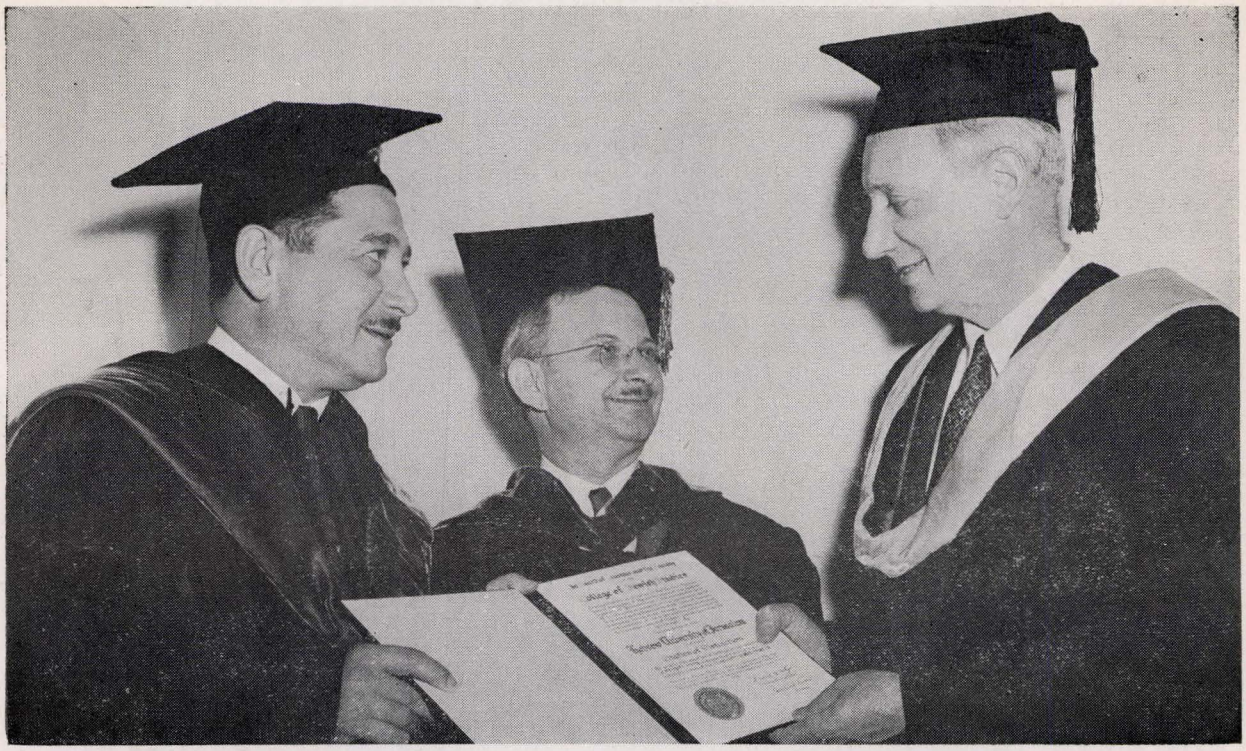
FIRST ROW — LEFT TO RIGHT: Moses Levitan, Maurice Smoler, Benjamin Levinson, Dr. Judah Rosenthal, Samuel N. Katzin, Dr. Abraham G. Duker, Dr. Robert Szold, Dr. Moses A. Shulvass, Rabbi Maurice I. Kliers, Benjamin R. Harris, Professor Morris Altman, Jules Levinstein.

SECOND ROW: Leonard Sulkin, Mrs. Evelyn Hattis Fox, Mrs. Judith K. Eisenstein, Dr. Nahum Zackai, Dr. Harry Poppers, Rabbi Curt Peritz, Dr. Monford Harris, Dr. Haiim Rosen, Rabbi Bezalel Porten, Rabbi Abraham H. Bruckenstein, Morris Hirsh, Nelly Traivish.

THIRD ROW: Leo Kushner, Leah Goldstein, Rita Simon, Frank Isaacs, Daniel Missner, Esther D. Missner, Harriet Goldman, Milton H. Kaspi-Silverman, Ayala Ben-Zeev, Alexander Ben-Zeev.

MISSING: Dalia Ness, Abraham Davidson, Ann Gordon.

The Thirtieth Commencement

Dr. Paul Hurwitz presenting Citation of Distinction to the Hebrew University. Mr. Samuel N. Katzin receiving the Citation on Behalf of the University with Dr. Abraham G. Duker, in Center.

Valedictorian Cyril Rubin Addressing Faculty and Guests.

The Thirtieth Commencement

The Academic Procession Approaches the Stage.

Citations

Judge Harry M. Fisher presenting Citation of Distinction to the Jewish Publication Society of America upon its seventieth anniversary; Rabbi Ira Eisenstein accepting the Citation on behalf of the Society; Dr. Solomon Grayzel, Editor of the Jewish Publication Society, who delivered the Commencement Address, is in the center; Dr. Abraham G. Duker, President of the College, and Mr. Samuel N. Katzin, Chairman of its Board of Trustees, are looking on.

The Graduating Class of 1958

FIRST ROW — LEFT TO RIGHT: Dr. Nahum Zackai, Dr. Paul Hurwitz, Judge Harry M. Fisher, Dr. Judah Rosenthal, Samuel N. Katzin, Dr. Abraham G. Duker, Dr. Solomon Grayzel, Dr. Moses A. Shulvass, Rabbi Ira Eisenstein, Professor Morris Altman, Professor David Cedarbaum.

SECOND ROW: Morris Hirsh, Nathan A. Schwartz, Moshe Davidson, Dr. Harry Poppers, Rabbi Curt Peritz, Dr. Monford Harris, Dr. David Graubart, Mrs. Evelyn Hattis Fox, Philip Einstein, Dr. Bernard Perlow, Cantor Theodore Greenberg, Cantor Moses Silverman, Cantor David Brandhandler.

THIRD ROW: Cyril Rubin, Dalia Ness, William Hauben, Sarah Eisenberg, Nelly Traivish, Ida F. Mutter, Selma J. Cherney, Beryl R. Merel, Bernice Hirsh, Shayle Gerstein, Frank Isaacs.

• *BENJAMIN R. HARRIS*
• *BENJAMIN LEVINSON* *
• *JULES LEVINSTEIN*

Presenting Robert Szold

Statement Read by MR. BENJAMIN LEVINSON

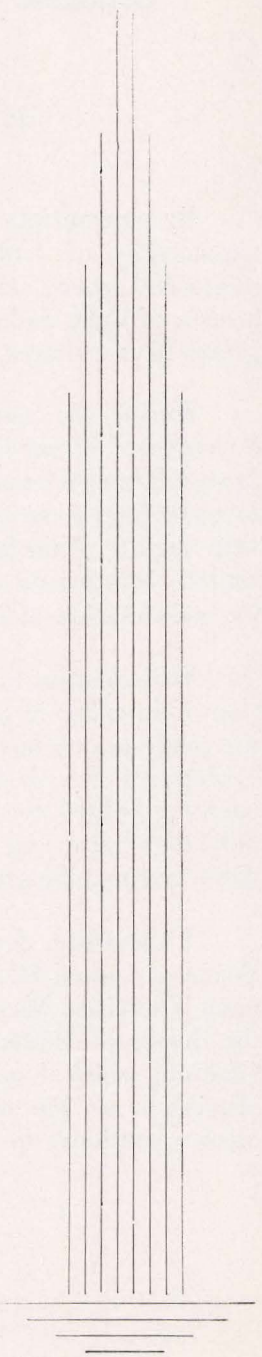
I have the honor to present as a candidate for the Degree of Doctor of Hebrew Letters a respected leader whose career in civic and Jewish life is a testimony to achievement, devotion, and a perceptive application of long range views to the baffling problems of today.

Mr. Szold! Your career has been a distinguished one, as a civil servant in the capacity of Assistant Attorney General of Puerto Rico and Assistant Solicitor General of the United States, as a leader in many humanitarian activities, such as low rent housing, trade unions, and cooperative movements.

Outstanding has been your distinguished service of over four decades to Zionism and to the Jewish National Home under the Mandate and, in our own era of redemption, to Israel. You were a member of the Zionist Commission to Palestine in 1919, the forerunner of Israel's Provisional Government. You were Vice-Chairman of the Council of the Jewish Agency in 1931, and President of the Zionist Organization of America in 1930-31. You excelled in furthering the Holy Land's economic welfare, as the founder of the Palestine Development Council; as Vice-President, President and Chairman of the Board of the Palestine Economic Cooperation; as a founder and President of the Palestine Endowment Funds and in many other offices. You were a close collaborator of the illustrious Justice Louis D. Brandeis for many years.

Always modest, patient and self-effacing, you have given the best of your judgment and the finest of your talents to the services of your own people, in an era characterized both by terrible reverses and by the fulfillment of millennial hopes.

It is with great pride that I present Robert Szold as the recipient of the Degree of Doctor of Hebrew Letters, Honoris Causa.

* Members of the Board of Trustees of The College of Jewish Studies.

Acceptance of Citation to United HIAS Service

By MR. MOSES LEVITAN

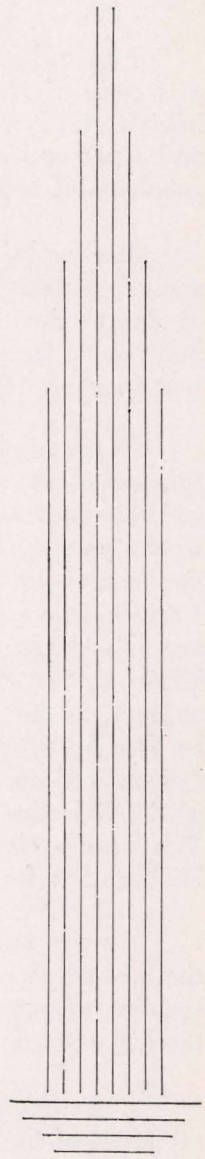
On behalf of United HIAS Service

By appropriate coincidence, this year, which marks the 75th anniversary of United HIAS Service, the world-wide Jewish migration agency, also marks the 75th anniversary of that great beacon of light, and symbol of freedom and welcome to all immigrants to our shores, the statue of Liberty.

During the past three-quarters of a century, United HIAS Service and its predecessors have helped more than three million Jews migrate to countries of haven in order to rebuild their lives in peace and security, and, as the "people of the Book," to live with dignity. This they have done by establishing wherever they settled, institutions of learning, of culture, and institutions for the preservation of high spiritual values.

This citation to United HIAS Service from such an institution of learning in our midst, of which we, the Jews of Chicago, are justly proud, has special significance. It is a recognition by the College of Jewish Studies that the Jewish immigrant to this country, helped by United HIAS Service, brings with him not only the desire and ability for material and economic improvement, but also the great heritage of love of learning.

I, therefore, deem it a special privilege, as a member of the Board of United HIAS Service, to participate in your Commencement Exercises. May I express to the College of Jewish Studies the thanks of United HIAS Service for the signal honor of this Citation, which I accept on its behalf — a Citation ever to be cherished, as the service of this world-wide Jewish migration agency continues to merit your recognition.

Citation to United HIAS Service

Read by MR. MAURICE SMOLER

Member of the Board of Trustees of the College of Jewish Studies

THE BOARD OF TRUSTEES AND THE FACULTY
of the
COLLEGE OF JEWISH STUDIES

Cognizant of the observance of the 75th Anniversary of the establishment of the Hebrew Sheltering and Immigrant Aid Society—HIAS

Mindful of the great humanitarian activities of this organization throughout its long existence and of the important work of the United Service for New Americans—USNA and the Migration Services of the American Jewish Joint Distribution Committee—JDC, all of which were joined in the United HIAS Service

Conscious of the importance of aid to migrants in fostering Jewish survival

Aware of the importance of rescue of refugees in the era of closed doors to Jews that preceded the establishment of the State of Israel

Present this Citation to the United HIAS Service, on this Commencement Day of the College of Jewish Studies, in Chicago, Illinois, the 8th day of Sivan, 5719, corresponding to June 14, 1959.

SAMUEL N. KATZIN
Chairman, Board of Trustees

ABRAHAM G. DUKER
President

BENJAMIN R. HARRIS
Chairman, Executive Committee

For three score years and ten, the Jewish Publication Society of America has pioneered in fostering Jewish culture and learning in this country through the printed word. It has thereby helped English speaking Jewry to continue the tradition of Am Hasefer, the People of the Book.

Scholars and laymen, children and adults, have found in the Society a generous provider of cultural fare.

The crown of its achievement, the J. P. S. Bible, a translation made by Jews, for Jews, on the basis of Jewish tradition, has become the text for students, the source for prayers, the version for scriptural readings. Therefore,

THE BOARD OF TRUSTEES AND THE FACULTY
of the
COLLEGE OF JEWISH STUDIES
cognizant of the importance of
THE JEWISH PUBLICATION SOCIETY OF AMERICA
for the cultural life of American Jewry
do hereby present this

Citation of Distinction to

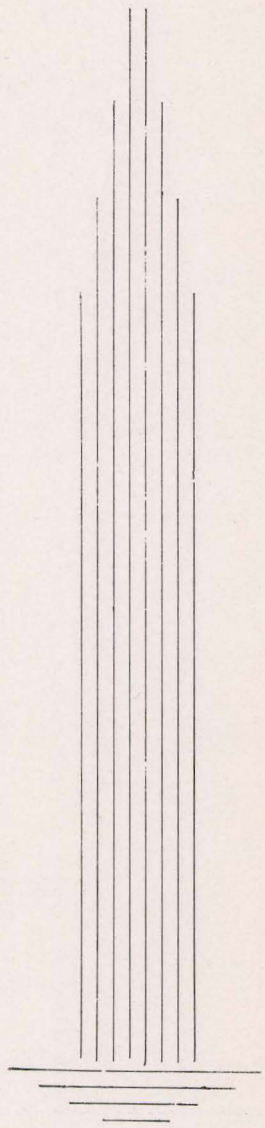
The Jewish Publication Society of America

on its Seventieth Anniversary

Presented in Chicago, Illinois, on this Commencement Day, the 27th day of Sivan, 5718, Tenth Anniversary Year of the Establishment of Israel, corresponding to June fifteenth, 1958.

SAMUEL N. KATZIN
Chairman, Board of Trustees

ABRAHAM G. DUKER
President

Citation to Hebrew University

THE BOARD OF TRUSTEES AND THE FACULTY
of the
COLLEGE OF JEWISH STUDIES
cognizant of the observance of the
fortieth anniversary of the laying of the cornerstone
of the
HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM

and of the opening this year of its new campus, mindful of the University's world fame and signal achievements in all fields of human knowledge, humanities, science and social studies, and conscious of its outstanding contributions to the advancement of higher Jewish learning the world over, do hereby present the Hebrew University of Jerusalem with this Citation of Distinction. We send to this great Jewish institution our greetings of ברכה והצלחה and hope that it will continue to fulfill the vision of the Prophet: כי מציון תצא תורה.

Presented in Chicago, Illinois, on this Commencement Day, the 27th day of Sivan, 5718, this Tenth Anniversary Year of the Establishment of the Republic of Israel, corresponding to June fifteenth, 1958.

SAMUEL N. KATZIN
Chairman, Board of Trustees

ABRAHAM G. DUKER
President

tary, disease breeding, crime producing tenements; to unemployment of millions able, ready and willing to work in a highly developed industrial system, which still has not provided a guaranteed annual wage, profitable for employer, employee and public alike; to depressed areas where the souls of the energetic and ambitious are seared with frustration; to unjustifiable inequalities in the distribution of vast national income; even perhaps to destruction of civilization by forces from abroad who know no soft and easy life.

Consider, if you will, if the pursuit of vanities has not led to breakdown of family ties; to disrespect for teachers and elders; to disrespect for learning; to absence of those disciplines by which the individual must abide if he is to be free.

Should we not be warned against the ever increasing size of business corporations, of the dangers from mounting aggregations of capital, especially since ownership is ever more dispersed among absentee impotent shareholders, and management retains the power? Would not the prophet cry out that power divorced from responsibility is evil?

Is not the continuing concentration of power, in whatever form of organization, be it corporation, labor union, city, state, political organization or community chest, due to the individual who shrugs off evil consequences, so long as he has his immediate personal profit?

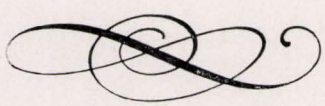
Is there the outstanding leadership in business, in unions, in state and nation that is required by the times; and if leaders have feet of clay, is it because of the softened moral fiber that comes with our material success?

Members of the Graduating Class already know that the pursuit of Jewish traditional learning is good; that solution of the problems in the world around them may be clarified first, by deep comprehensive accurate knowledge of the facts; second, by relating the facts and the problems to the truths as developed by the ancient Hebrew prophets. With such guidance, solutions will appear simply, as the sun lights up the day.

Members of this Graduating Class are educated Jews. They have spent years in a modern variant of the traditional discipline of law, lore, and learning. Theirs has been a high privilege. Especially is this so in free America. Corresponding duties devolve upon them. Again, to quote Brandeis:

> "The educated descendants of a people which in its infancy cast aside the Golden Calf and put its faith in the invisible God cannot worthily in its maturity worship worldly distinction and things material . . .
>
> "We are bound not only to use worthily our great inheritance, but to preserve, and, if possible, augment it; and then transmit it to coming generations."

As in the days of Brandeis, today the pull and tug of social forces in America not only impede the process and progress of Jewish education, but also lead away from it. Modern Jewish children are apt to put Jewish education last, and to yield priority to almost every other form of work, discipline or play. The choice spirits, few though they be who recognize the dangers, must ever be on guard. The Jewish community must never lose its regard for Jewish education. Herein lies the challenge to each graduate of the College of Jewish Studies. He will perform his mission as his inner self dictates, and as his ability permits. Let him know that he carries special responsibilities, and that his fellow Americans will watch the path which he chooses to follow.

In his volume *The Words of Justice Brandeis* Rabbi Solomon Goldman relates that Mr. Brandeis said:

> "I believe that the Jews can be just as much of a priest people today as they were in the prophetic days."

The early prophetic vision that the Jews re-establish themselves in Palestine, as an ultimate aim, was never lost. Zionism was the cause nearest to Brandeis' heart. He insisted not only on the objective, but also on the means. On July 17, 1940, he wrote:

> "Men may think what they will as to economics and politics. But renunciation of the fundamental moral law on the theory that 'the end justifies the means' may not be tolerated."

His devotion to the means was detailed, daily and dedicated. After his visit to Palestine in 1919, he outlined certain practical steps for attaining the majestic goal. He stated not simply that there should be a Jewish Commonwealth, but that it should be composed of ". . . manly self-supporting Jews who will develop into a homogeneous people with high Jewish ideals; will develop and apply there the Jewish spiritual and intellectual ideals . . ."

Brandeis' connection with Aqaba, little known, affords uncanny illustration of his foresight. Aqaba was a port on the Red Sea opening to the Negeb. The Negeb had been barren, rocky desert for centuries, unfit for human habitation. There it stood, neglected and scorned. After many years of study David Ben Gurion concluded that the Negeb was important, among other reasons because it was unpopulated, and had possibilities of development. He consulted Brandeis in 1935, and spoke to him of the potential of Aqaba. In his conversation with Ben Gurion, Brandeis insisted that he personally participate in the project. He thus was the first to furnish substantial funds for purchase of land in Aqaba. Today, hardly more than two decades later, the consummate importance of Aqaba and of the Negeb is common knowledge. At that time, to envisage the present role of Aqaba and to do something substantial for it, was foresight almost mystical.

The prophetic participation by Brandeis in the Zionist development was thoroughly characteristic. It provided adventure. Palestine was a small country, where a new community might provide peculiarly favorable circumstances for social experimentation. There would be no "curse of bigness." It would afford opportunity for the small man. Indeed, it was a segment of Brandeis' concern for the individual. If the Jews were, as he believed, a priest people, imbued with profound inner striving for learning, motivated by high ideals of human conduct, which had their source in the eternal verities, in Palestine such seeds could germinate and flower.

Brandeis himself explained that the Zionist vision was a necessary fulfilment of the Jewish love for learning. Ingrained in Jewish character are respect for learning and reverence for the man learned in law and lore. The primacy of the teachings of the Torah has been a paramount principle of Jewish life throughout the ages. The greater the obstacles, it has seemed, the more persistent were the Jews in their pursuit of learning, and the more dedicated their lives to it. Deepened in the course of history, this innate characteristic of the Jew, in danger of being lost, would find fulfilment in the land of the fathers.

If Brandeis were alive today, to what evils would he turn his attention? With what present questions are the forces of spirituality concerned? Let each graduate give deliberate answer for himself. On this occasion one may be only sketchy, but perhaps suggestive.

Are not the evils of today largely related to a disregard by the individual of his duties; to selfishness; to a disproportionate preoccupation with material things; to an over-emphasis on gadgets and superficial artificially stimulated wants; to selfish isolation and shirking of responsibility in family, civic, national, and world affairs; to groping for that easy life which results in widespread softening of the moral fiber?

Selfishness leads to urban slums where the poor and ignorant are crowded into unsani-

that Brandeis was a modern Hebrew prophet. Out of the numerous citations, we may select one, written in 1932:

> "Those who come into personal contact with him come away marvelling at the intensity of his spirit, . . . They feel that they have seen a re-incarnation of the ancient prophets."

The elements which impel comparison to the Hebrew prophets are not far to seek; the austerity of his personal life; his abhorrence of ostentation and waste; his zeal for reform; his concern for the oppressed. In his simple study in Washington were two unadorned pictures, one of Langdell, the famous teacher of Law, the other of Theodor Herzl. His personal appearance brought up the image of Lincoln. He exuded an atmosphere of serenity, which came from an unshakable conviction that truth shall ever prevail. His solution of problems, in whatever sphere, was related to moral rules.

Other aspects enlarge the comparison to the Hebrew prophets. This was so particularly because of Brandeis' emphasis on the individual. Man must be held to high standards of conduct on this earth. He must be free. He must have dignity. He must be held responsible for his conduct. He will develop in the measure that he discharges that responsibility.

To speak of Brandeis as a spiritual force in no way denigrates his other qualities. He was a great statesman. He was a great American. His superb mind, vast memory, and extraordinary, sheer ability enabled him to be a master of facts, and to influence adaptation of the machine age to democracy.

Brandeis was a prophet in a sense other than as religious teacher. He was also a seer or foreteller. A few instances may be recalled where Brandeis predicted the future with startling accuracy.

In the nineteenth century Brandeis wrote that there should be a right of privacy. He predicted that the law should recognize such a new right. Now it does. Shortly after the beginning of the twentieth century, Brandeis said that conservation of natural resources was a national problem. This was years before the Pinchot Ballinger controversy. In 1923, (in the Southwestern Bell Telephone case, 262 U. S. 276), ten years before the depression of the 30's, Brandeis said prices would fall. In the spring of 1930, when experts felt that the 1929 panic was over, he said it would be known as the depression of 1933. In 1933, eight days after Hitler was elected, he said "The Jews must leave Germany." At that time this was a voice in the wilderness; few, if any, dreamed of the holocaust to follow.

The most profound of the prophecies of Brandeis had to do with Zionism. Brandeis accepted the Zionist thesis, when it was regarded by the overwhelming majority of American Jews as phantasy. In 1912, to be a Zionist was prophecy in all its aspects; the bold concept; the reformer's zeal; the faith in manifest destiny; the idealist's dream that the righteous people of the Book carry on their life in accordance with the Book, in the land of the Book. At the present day, when the State of Israel has been established, when it is a member of the United Nations, recognized by over sixty other sovereign states, it is difficult to comprehend the leap into the future which Brandeis took when he embraced Zionism. Listen to his explanation of his motivation.

On February 7, 1918, he wrote to David Lubin, the agronomist, in Rome:

> "It was the idealism of Zionism which first attracted me; and the great need of arousing that idealism in our American Jews, coarsened by assimilation, which led me to take a more active part in the movement."

At the Zionist Convention in 1930, popular demand arose that Brandeis reassume titular leadership. In the course of his formal reply, addressed to the Delegates of the Zionist Organization of America in Convention Assembled and dated, Chatham, June 28, 1930, he wrote:

> ". . . When eighteen years ago I first gave serious thought to the problems of Jewry and began the search for the means of preserving the spiritual legacies of Israel as an active force in the world, I became a Zionist and a follower of Herzl."

Brandeis as a Spiritual Force Today

The Commencement Address

• *ROBERT SZOLD*

Those who have spent years in the pursuit of Jewish learning at the College of Jewish Studies may at this, their Commencement Exercises, consider the words of Louis Dembitz Brandeis, who wrote in 1916:

> "Our intellectual capacity was developed by the almost continuous training of the mind throughout twenty-five centuries. The *Torah* led the 'People of the Book' to intellectual pursuits at times when most of the Aryan peoples were illiterate. Religion imposed the use of the mind upon the Jews, indirectly as well as directly. It demanded of the Jew not merely the love, but also the understanding of God. This necessarily involved a study of the Law."

This is our inheritance. If it charges a trust and imposes a duty, what follows? How will today's graduates perform their trusteeship?

For the answer, the Hebrew prophets of old furnish guidance. The Biblical prophets called for righteousness and justice. They were preachers and teachers. They addressed themselves to the evils of their day. In the name of the Almighty, they demanded high standards of individual conduct. They hesitated not to attack the powerful. The major prophets were also statesmen, active in times of crises. They taught the supremacy of the Almighty, and related His rule to human conduct on this earth.

The outstanding recent legitimate descendant of the line of Hebrew prophets is, by common consent, Brandeis. Consideration of his life may assist today's graduates in the conduct of their lives. Since the death of Mr. Brandeis on October 5, 1941, not a few, in high station and low, have called him the modern Hebrew prophet. Presidents of the United States spoke of him intimately as "Isaiah" and as a person full of moral stimulation. Chief Justices, other Justices of the Supreme Court of the United States and distinguished Doctors of Law have recalled his prophetic vision, his ethical intensity, his spiritual greatness, his moral grandeur. Leading rabbis have recorded that every meeting with him was a spiritual experience; that there was prophetic tradition behind him, and the fire of prophecy inside him.

During his lifetime, many persons, in writing and in speech, articulated their feeling

---

homeless Jew, and the only place where the Hebraic culture is the basic culture. We must make our youths cognizant of their Jewish heritage; love our Jewish customs and ceremonies; and share the Jewish cultural tradition of scholars, writers, poets, musicians, artists; make our pupils aware of contribution of Jews to world civilization; conscious of the need to continue our history that was made by all Jews who had a sense of mission, and of the dedication and determination that have helped us survive as a spiritual minority throughout our long history. This is indeed a challenging task for a Jewish teacher in the few hours of teaching allotted to him. We must make these hours count.

In Judaism, Torah study is a life time process and teachers who want to teach must in turn be disciples themselves. The College of Jewish Studies through the efforts of its faculty renders an unmeasurable service to the community of Chicago and the Middle West by broadening the horizons of Jewish culture of many thousands, by the training of spiritual leaders and teachers. By keeping alive our priceless heritage, the College of Jewish Studies is a most significant instrument for Jewish continuity.

The success of this work is the highest reward that the faculty of the College of Jewish Studies can achieve.

Valedictorian's Address

• *LEONARD SULKIN*

Let us go back in history to the times of Johanan ben Zakkai, the great teacher and interpreter of the Torah, the man who laid the basis for Jewish survival without statehood. During the siege of Jerusalem by the Romans in the year 70 C. E., Johanan ben Zakkai had his disciples carry him out of the besieged city in a coffin. He then went before the Roman commander, Vespasian who granted him permission to transfer his gathering of disciples to the little town of Yabneh near Jaffa.

The daily Temple sacrifices, considered an essential part of the national religious cult, were no longer possible. Johanan, citing the Prophets as authorities, declared that good deeds and the study of Torah would henceforth serve as the connecting links between the widely scattered Jewish people until the time when the Temple would be rebuilt and the sacrifices restored. Johanan ben Zakkai saved his people at a time when an overwhelming national disaster, the fall of Jerusalem and the destruction of the Temple, and the advent of a new faith, Christianity, combined to threaten the Jews with extinction.

The Roman Emperor, Hadrian, after his bloody subjection of the Bar Kochba rebellion in the year 135 C. E., included among the capital crimes the teaching of Torah and the ceremony of ordination which perpetuated its instruction. Many sages — the leaders of the people — who continued to expound the Holy Scriptures, suffered martyrdom. Rabbi Akiba ben Joseph died under torture with the *Shemah* on his lips. Another illustrious martyr was Judah ben Baba whom the Romans surprised in the act of ordaining seven of Akiba's disciples. The young scholars escaped to Babylonia. They returned to their homes after Hadrian's death, when the new Roman Emperor Antoninus Pius ended most of the prohibitions against the observance of the faith. Then a gathering of scholars took place in the town of Usha, which replaced Yabneh as the center of the community. The tradition of Torah continued. Judaism survived, thanks to the determination of the teachers and scholars.

What can we learn from the example set down by Johanan ben Zakkai and his followers? We are taught that through all adversity the only hope for the survival of Judaism is the continued study of its teachings.This is what we must continue to strive for today as teachers. We must make the few hours a day or week that we give to our students very meaningful. We must instruct our students in the Hebrew language, history, law, and philosophy of our people.

We must also teach our students that the world we live in respects power. This is a difficult task for spiritual leadership, but we must always remember the nefarious deeds of the modern Amaleks. We must bring to our pupils a sense of identification, not only with the six million martyrs, but also with those who resisted them, the Ghetto fighters. the Palestine Jewish units who fought in North Africa and in Europe, the Jewish soldiers in the Allied armies, the underground Jewish resistance movements that fought to keep the doors of the Holy Land open to Jewish refugees and thus laid the foundation for the gallant Israeli army that distinguished itself in the War of Liberation and later routed Nasser's legions in the Sinai Campaign. This does not mean that we give up Jewish spirituality and hopes for peace. We must continue to teach our students to carry out the Ten Commandments and not to lose their hope for the days of peace foretold by the Prophets. However, it does imply that we must steel ourselves for living in a world where brute force is respected—alas—much too much.

We must also teach our youth to be proud of the achievements of the State of Israel and to help advance its cause in whatever way possible. For this is the only door open to the

Valedictorian's Address

• *SELMA J. CHERNEY*

Perhaps in no other calling is there vested so much of the responsibility of Judaism's future as in religious school teaching. Henry Adams, a great educator, once said: "A teacher effects eternity; he can never tell where his influence stops."

We in Jewish education find this more particularly so, as our teachings deal predominantly with attitudes, moral and ethical. We teach the intangibles. It is one thing to teach that one plus one equals two, and quite another to teach young people a God concept and a code to live by.

There is an old legend that states that before God gave us the Torah at Mt. Sinai, he asked the Jewish people for guarantors that the Torah would be kept. The people offered our Patriarchs, Abraham, Isaac and Jacob, saying, "The Patriarchs should be acceptable as guarantors since they are our forefathers with whom You Yourself have made a covenant." But God refused the Patriarchs. Then the people offered the Prophets as guarantors, saying, "Surely the Prophets are acceptable to You, for did You not speak to them." But God refused to accept the Prophets. Finally the people offered their children as guarantors that the Law would be kept. These God accepted, saying: "Children represent continuing life and the future of our people."

These guarantors are the students of yesterday, today and tomorrow. It is no lightweight responsibility we teachers in religious school have. We must channel all of our energies toward teaching these guarantors the meaning and purpose of the laws that God placed in their hands. We must help them realize the fundamental truths contained in our Torah. We must instill in them an appreciation of the warmth, beauty and love to be found in Judaism.

Then too we must impart the importance of man's "individual responsibility," so that our young people should fully realize that they can't just sit back and expect that all will go according to nature, but that God expects man to give of himself, his energies, and his creative abilities. There are many methods a teacher utilizes in order to put this across. I recall an experience with a group of students in the third grade who could not quite attach meaning and purpose to "man's individual responsibility"—and so we experimented and formed a partnership with God. We planted two seeds in different pots, one they put on the window sill in class and the other they put in the supply closet. The one on the window they watered and cared for and the other they ignored completely. When the first fresh green leaf peeped thru the earth the youngsters were filled with awe. They ran to the closet to see the other plant and of course it was dead-dry-nothing. Then came the gratifying moment, the moment when everything becomes worthwhile to the teacher. One little girl said, "Oh Mrs. Cherney, now I know what you mean, if we help God, He helps us."

In closing I would like to read a poem, a promise from every graduate assembled here tonight, a promise given freely to the faculty, to whom we owe so much, to the guarantors keepers of the Torah, and to our guests —

We'll hold the lamp of learning
High to light the path
For every student yearning
For Torah's truths at last.

---

ally speaking, pleased with the material, tone and apparent friendly attitudes of the authors of these books. There are of course errors and prejudices expressed in some. I hope to investigate further their background and the problems connected with them.

Rogers, F. Adams and W. Brown (New York, Henry Holt and Co., 1952-56). In part 3, chapter 3, p. 63, we are told that the Hebrews gained a new idea about God. "They came to see Jehovah not as a fierce jealous tribal God, but as a just and all-seeing Father of all peoples."

In paragraph entitled "Jews Have Long Endured Persecution," Cyrus the Great, Jesus, Ku Klux Klan, Hitler and the Nazis are mentioned. The concluding sentences read:

> "The Nazis robbed and tortured anyone who had Jewish blood. Millions of Jews in Germany and German controlled nations died horrible deaths in concentration camps. The Jews had no country they could call their own. They had been driven from Palestine, Russia and other countries. Many homeless Jews came to America in the late 19th and early 20th centuries.
>
> "Late in 19th century some Jews began to feel that if they could have their own country perhaps other peoples would respect them more. They started a movement to go back to Palestine and found a Jewish National Home. Since the old name for Jerusalem was Zion the Jews called their plan to return to their old home in the Holy Land, Zionism."

The chapter concludes: "The Ten Commandments of the Hebrews are still the best rules of life anyone can find." (page 657).

Among the "Questions for Discussion" there is one: "Why is the history of Palestine so important to us?" Topic 4 under "Topics for Discussion" is concerned with the Bible, "the world's greatest work of literature." The students are asked to "prepare a talk explaining the many types of writing contained in the Bible, such as poetry, stories, etc. and then read to the class a portion you think has special literary qualities as literature." Finally, the chapter concludes by suggesting interesting reading like *Next Year in Jerusalem* by Nina B. Baker and *Land and Peoples of Israel* by Gail Hoffman.

Under the heading, "A Divided World Faces the Difficult Problems of Lasting Peace," appears a full account of Ralph Bunche and his achievements in bringing peace to the Holy Land. To cite, "Bunche worked with tact and persistance. The Israel Army proved better than the armies of the Arab states. So, finally Bunche was able to convince the Arabs they should give up." (p. 655).

Among the questions at the end of the Chapter the student is requested to "Give the meaning of the following—UNRRA—WHO —UNESCO—Zionism, . . . " Other questions of pertinence are:

(1) "Why did the Jews wish to set up a Jewish national state in Palestine?" (2) "Why did Arabs oppose Zionism?" (3) "What country in 1948 turned the problem of Palestine over to the U. N.?" and (4) "Who received a Nobel Peace Prize in 1950 for his work in Palestine?"

The topic for discussion is "The New State of Israel." The student is instructed to "tell the class about the new nation and its problems" and to consult *Land and People* by Gail Hoffman.

The last book on our shelf is *The Making of Today's World* by R. O. Hughes and C. A. Pullen (Chicago, Allyn and Bacon, 1956).

In the Chapter on "The Beginnings of Our Civilizations" we read "The Story of the Hebrew People." It relates what the world owes to the Hebrews, namely, the ideas of one God and the Ten Commandments, that underline all moral teaching today.

The student is informed that the Jewish people do not include the New Testament in their sacred writings and that most of it was written by the apostles who were Jewish by birth. (p. 49).

At the end of the chapter it is stated that "The nations of the East, except the Hebrews, did not develop or appreciate *one* idea that we think very important, today. That is the idea of the worth of the individual." (p. 61).

In the final chapter "World Relationships in Our Own Times" information is given about the story of the mandate, the war with Arabs. A list of significant dates in Jewish history is given. With the exception of the reference to the Second Destruction, they all pertain to the Biblical Period.

In conclusion, let me state that I am, gener-

In the chapter "The World at Mid-century" the subject of Palestine is taken up rather briefly. It states that "In 1945 seven Moslem countries formed an Arab League to protect the independence of its member countries and prevent Palestine from becoming a Jewish state . . . The Jews clamored for a Jewish state which they claimed the British had promised. Britain turned the problem over to the U. N.". The closing paragraph states that Israel established itself as an independent nation and was accepted as a member of the U. N. (p. 759).

The reader will note that no mention is made of Hitler's genocidal role in World War II.

The story of the establishment of the State of Israel is covered briefly yet sympathetically in *Man's Story* by T. W. Walbank (Chicago, Scott Foresman and Co., 1954). Among the illustrations showing how man worships in many ways there is a picture of a synagogue during Rosh Hashanah (p. 299) with the caption "The Ram's Horn Signals the New Year for an Old Faith." The reader is told that "Ever since Moses the Hebrew people have kept the tablet of the Ten Commandments and the scroll of the Jewish law. The prophets' belief in One God has influenced world ideas ever since their time. Other illustrations follow, e. g., an Arab Mosque with the caption— "Like Christianity, Islam, the religion of Mohammed was heavily influenced at birth by Jewish beliefs." On page 724 there is a brief paragraph on Palestine: "Arabs feared Jews would outnumber them." Then follows a discussion of the Arab war with Israel. The last sentence reads: "This unhappy situation between Arabs and Jews threatens the peace of the mid-east."

Another textbook used in the High Schools is *World History for a Better World* by W. E. Neff and M. G. Plener (Milwaukee, Wis., Bruce Publishing Co., 1955). On page 38 we read "The Hebrews teach Monotheism." The section ends with words: "Cyrus allowed the Jews to return to their homeland." The study aids and questions at the end of the chapter are as follows:

1. Why is the location of Palestine strategic?

2. What contributions did Palestine make to culture and civilization?

3. Though the Hebrews often fell back into idolatry, engaged in wars, were carried into captivity, their nation was preserved. Why is this fortunate for the world today?

4. Describe the education of the Hebrew children.

5. Show that the life of the Hebrews was on a definitely *higher* plane than *any* previous *people*. (p. 41).

Under the item, "Put your knowledge to use", the fololwing questions are asked:

"The Hebrews preserved and passed on the Ten Commandments — a statement of human rights and the idea of one God. What responsibility does the Christian world have today? How well is it succeeding?"

In the chapter on the Difficulties of the U. N., two pages are devoted to Palestine. The following subjects are covered: Its early history, Balfour Declaration, Arabs demand Palestine, The New Israel. Finally in the last paragraph on the development of Palestine, it is stated that "Today Israel is trying to build a prosperous national state for Jews who are coming there from many countries. With financial help from Jews in other countries, especially America, Israel is being turned into a rich land. Irrigation has increased farm products 80% since 1948." (p. 761).

A terse coverage is that in *Modern History* by Carl Becker (Chicago, Silver Burdett Co., 1954). Its last chapter, dealing with the post-war years, describes "Trouble in Near East," "Arabs are united by religion and opposition to new state of Israel," "Arab War on Israel 1948." It concludes with the statement that "Israel survived and was admitted to membership in U. N. But bitter problems remained." Among questions asked at end of chapter is the following: "How did the U. N. help establish Israel?" (p. 880).

The best account on our subject of interest is obtained in *Story of Nations* by L. B.

tion and vigor in developing their old-new land. They have been helped in their efforts by contributions from Jews all over the world . . . Israel is a republic. It has a president, a prime-minister and an assembly. *Arabs are not allowed to vote!*" (pp. 367-70).

Of course, the last statement is false. Arabs do vote. In fact, they have eight representatives in the Knesset (Israel's parliament). Dr. Lewis has written, at my request, to the publishers and has asked that this statement be corrected.

High School History

Understandingly, the books used in the High Schools contain more information and material for creative study.

A widely used textbook is *This Our World* by A. C. Bining, R. H. Shryock and M. Wolf (Princeton, N. J., Van Nostrand Co., 1953). The chapter on the Early Hebrews has the following sub-titles: Palestine, the Land in which the Hebrews Settled, Ancestors of the Hebrews, Escape from the Egyptians, Desert Wanderings, The Hebrews in Palestine.

All this is followed by questions: i. e., What did Moses accomplish? Who were the greatest Hebrew kings? Why was the kingdom divided?

Then follows a section called puzzles: "Why the Hebrew story is *not* found in Egyptian Literature? Why the Israelites were called Hebrews meaning outsiders" (p. 63). Here again I noted all details and wrote my objections to this wrong translation of the word Hebrews. (Dr. Lewis has taken the proper steps to correct this error, too).

The plight of the Jews During World War II is presented as follows on page 643, in the chapter, called "The Midle East":

> "By the end of World War II millions of Jews had perished because of Hitler's fanatical hatred of them . . . Migration to Palestine, the age-old promised land seemed to be their only hope. The movement was opposed by the Arabs. About 600,000 Jews lived in Palestine at the close of war and 1,200,000 Arabs.
>
> "Wearied of her long mandate and of the difficulty of securing an agreement between Arabs and Zionists, the name applied to the Jewish colonists in Palestine, Great Britain asked the General Assembly to take up the problem . . . There was disagreement among the great powers over Palestine. By early 1949 the Jews had fought off the Arabs and were able to maintain their small State of Israel.
>
> "England, France and Italy recognized the new nation and conferences between Jews and Arabs brought hostilities to an end. Popular elections were held in Israel, a government was established and a new nation was launched."

There are a number of errors in this coverage. It is wrong, for instance, to identify all the Jewish colonists in Palestine as Zionists. Zionism is a world wide movement and not all the Jews in Palestine were Zionists at the time of the decision. The conflict was between Jews and Arabs and not only between Zionists and Arabs. The date of the Arab invasion of Israel is wrong. It had taken place in 1948. The first government to recognize the new state of Israel was that of the United States of America. This surely should have been mentioned in an American textbook.

Another textbook used in the High Schools is *Men's Achievement Through the Ages* by W. Hobberton and L. V. Roth (River Forest, Ill., Laidlow Bros., 1952). It contains references to "The Hebrews spiritual contributions — The Early Hebrews — A Hebrew Kingdom—Division and Downfall—Triumph in Spite of Captivity." The closing paragraph of the last item reads as follows: "The Babylonian captivity was, in a sense, a time of triumph for the Hebrews—In Babylon they expanded their religious ideas and enlarged their conception of God. Their God was not only of Israel but of the universe, that He was not limited by space or time. It was the Hebrews who clung to the idea of one God ruling the entire universe and expressed it in the Old Testament. Throughout the centuries the Hebrews have kept their identity though they had neither homeland nor national existence for many centuries." (p. 53).

Refugee Problem and Changes in Israel. The closing statement reads: "Israel is being built up rapidly. Many of its Jewish settlers have become farmers. Modern methods and equipment have been brought in to make the soil produce more. New industries have been established and trade is lively through the seaports of Israel. Citrus fruit is the chief export." (p. 396).

Another textbook used in the seventh grade is *History of World Peoples* by H. Cordies and B. Robert (Chicago, Rand McNally and Co., 1954). The chapter on "The Peoples of Mid-East," contains the following passage:

> "For hundreds of years Palestine was the home of the Jewish people. The Romans came and the Jewish state was destroyed. Jews had been thinking longingly of Palestine during the hundreds of years since the Roman conquest. They lived in all parts of Europe and all over the world, but never really became part of their adopted nations. They wanted a nation of their own, Hebrew to be their language and to follow their own customs and form their own government. They yearned to create a Jewish state in Palestine which was their old homeland."

This is followed by the story of the British Mandate and of Jewish efforts to build up the country. To cite in part: "Jews studied what to do and how to do it. They drained swamps and used farm machinery, bought and irrigated desert land. They built power plants in the Jordan River and started new factories." The Arab side is presented in brief: "Arabs too thought Palestine was their own. They considered the Jews outsiders." (p. 180). The final paragraph states: "The problem of the state of Israel was brought up at the U. N. and in 1948, it was decided to divide Palestine between the Jews and Arabs. On their land the Jews established their new nation, Israel." (p. 180).

A textbook used in grades Six and Seven B is *Exploring the Old World* by A. Hames and S. Stephenson (Chicago, Follet Publishing Co., 1955). The second chapter of Unit Two (p. 74) consists of the following: Jews and their religion—Visiting Jerusalem, Old and New,—Moses, a great law giver—How Jews lost their homeland. In the paragraph "The Jews to-day"— it is stated: "Recently the Jews have returned to Palestine and formed a nation of their own, called Israel. Many still live in countries all over the world. But wherever they live, eleven and a half million Jews worship God in their own way.

"The Holy Book of the Jews is the same as the Old Testament of the Christian Bible. The first five books which the Jews believe were written by Moses are especially sacred. Jews worship in synagogues and their religious leader is a rabbi, which means master or teacher. Saturday is the Holy Day of the Jews. It is called Shabbat meaning day of rest. Their symbol is the shield of David, the six pointed star." (p. 76).

Finally, there is a small paragraph on the Jewish religion:—"Jews believed in one God who was Lord of the universe, Lord of all men. He was a Gor who expected man to 'do justly, love mercy and walk humbly with God'." The Jews believed that "they would serve God by being honest and just." (p. 76).

Indeed the facts are stated in a positive manner in this book.

Eight Grade Textbooks

The text used in this grade is *Homelands Beyond the Seas* by G. Hankens and E. L. Thurston (Syracuse, N. Y., Iroquois Publishing Co., 1955). The coverage of Israel is three pages long. In the chapter entitled, "The Republic of Israel," we read among other statements the following: "During World War II and immediately after Jews flocked to Palestine, especially from war-ridden Europe. They came in numbers far beyond the capacity of the country to care for them. Efforts by the British Mandatory and the Arabs to check the flow only partially succeeded."

Then follows a discussion of the climate, agriculture, industries, trade and cities. Finally—there is a statement about the people and their government: "The one and a half million Jews in Israel have shown determina-

• SHIFRAH LEVINE

The Treatment of Zionism and Israel in the Text Books Used in the Chicago Elementary and High Schools

Frankly, I approached this task with some misgivings. I had no idea what I would find when I delved into the text books. However, I am pleased to note that this undertaking proved very pleasant, enlightening and worth while.

Access to the Library of the Chicago Board of Education was simply and easily obtained. Its director, Dr. Philip Lewis, was most cooperative. All the text books and corresponding work books were at my disposal.

I must confess, however, that as a Jewess I did feel a little in the defensive. Would anti-Semitic sentiments find expression here? In what light would the Jew and Zionism be presented?

As I continued the survey I became increasingly cognizant of the fact, the very vital fact, that the advent of Israel as an independent state has made all the difference. Otherwise, I doubt very much if anything at all would have been said about the Jew of today. There would be the usual brief paragraph in ancient history which mentions the Hebrews, monotheism and the Ten Commandments, etc., and no more.

This survey is divided into two parts, one on the text books in the public schools and the second, on the high-school text books. The passages from these books may sound repetitious but they do convey the tone and sentiment expressed for the consumption of young minds.

Sixth and Seventh Grade Text Books

I began my investigation with books used in the sixth and seventh grades. The standard text for the sixth grade is *World Ways*, by L. P. Todd and K. S. Cooper (Chicago, Silver Burdett and Co., 1954). Chapter I is called "Greeks and Jews Give New Ideas and Ideals for Living." The following statement occurs in the the sixth chapter:

> "Palestine, the homeland of the Jews is very small. The Jews never built a great Empire, but their ideas about religion and justice spread to many parts of the world. The Jews kept their belief in God and His Law. They kept their ideal that man served Him by the way they treated other men. In the years that followed their ideals spread far over the world." (p. 105).

Eastern Lands by R. O. Hughes and C. H. Pullen (Chicago, Allyn and Bacon, 1954) contains the full story of the Hebrew people (Unit 2) with pictures of Weizmann, Ben Gurion, and Tel Aviv, as well as a review of recent events.

At the end of the chapter the question is asked: "If you belonged to a Jewish family and had been persecuted in Europe, do you think you would be more anxious to go to Palestine or come to the U. S. or some other country where persecution does not occur?" (p. 209).

Among the definitions and identifications required of the student are the terms: Hebrews, Israelites, Jews, mandate, Zionist; who were (among others) Nebuchadnezzar, Solomon, D. Ben Gurion, Chaim Weizmann, Ibn Saud. (p. 211). The book is basically sympathetic to the Jewish point of view.

A textbook in the seventh grade is *Beyond the Oceans* by N. J. Pounds and E. D. Jones, (Chicago, Rand McNally and Co., 1956). In the chapter called "New Nations of the Middle East", Israel is called the "youngest nation" of the Middle East. This is followed by headings on p. 224: "Dream of a Homeland for the Jews, Zionism, Promise of a National Home, After World War II, and The Republic of Israel." Discussed in this chapter are the

Songs, The Book of Ruth, and The Book of Esther were studied intensively with an eye to personality and to literary form. A comparative study of the heroines was attempted. One of Bialik's major works was read and we had the opportunity to study Agadah. Thus, a background in Rabbinic and Judaic studies was woven into the curricula. Discussions are conducted in Hebrew, in seminar fashion, concerning the relationship between Israel and the Diaspora, philosophy of Judaism, education in Israel, Israeli politics, and many other topics.

Such discussion is not limited, however, to classes alone. Regularly, once a week, the camp assembles to an Asefa (meeting) and questions are posed in English to the instructors who sit as a panel. The subject is broad—anything related to Judaism or to the Jewish nation.

All this—discussion, question, and lecture —tends to pervade the camp atmosphere and permeates it with an intellectual aura that seizes and inspires the campers.

I should like to add a word about the camper body, itself. Not only is Sharon an educational experience, but it is a stimulating emotional and intellectual one at the same time. A society soon evolves composed of all the campers. The students assume the roles of young men and women seeking to attain a goal, immersing themselves in the freshness of thought. The student campers arrive from all over the Midwest, are from different communities and congregations and range from Reform to Orthodox in their religious beliefs, They represent the Hebraically-educated youth of Cleveland, Chicago, Cincinnati, Kansas City, Buffalo, Pittsburgh, Evansville, Baltimore, and faraway Lynn, Massachusetts.

But there are activities, too. The afternoons are bright with athletics, swimming, and outdoor recreation. In the evenings there are programs. And each program is unique. The evening program is designed to involve Hebrew and as much Judaic content as is possible. At one time the camp participated in a mock Israeli Knesset meeting. Another time we had a Zimriah at which time each cabin sang an original Hebrew song. There was a Lail Yisraeli at which time the Bet Sharon was turned into an Israeli "nightclub," complete with food, dancing and entertainment. Sometimes the program was one of studied informality, such as the night we listened to jazz records. On Saturday night a movie is shown on camp grounds and on Sunday night there is a social dance. On the eve of this writing, an Israeli newsreel, in Hebrew, was shown. Though the program glitters with activity, the camp retains a mixed air of relaxation and stimulation —with time for leisure.

No record of Camp Sharon would be complete without mention of the 1958 camp season highlight. In honor of the dedication of newly built Bet Sharon, the student body of Sharon wrote an original Hebrew play—composed in verse—based on a Midrash, for which they created authentic costumes, original scenery, choreography, and music. They enacted it before an audience of 300 people who attended the dedication ceremony. A copy of the script is included in "Haid Hasharon" —The Echo of Sharon—a seasonal yearbook embodying the creative efforts of the campers and their reports of the season's events.

But where there is Judaism there dwells the spirit of God. Thus worship in Camp Sharon has attained a level of simplicity and beauty. For those who desire it, daily morning and evening services are held. Friday evening and Saturday morning services are more elaborate and on Saturday evenings, Havdalah is performed. Before each meal the appropriate blessing is recited and after the meal the Birkat Hamazon is sung. We commemorated Tisha B'Av with deep feeling, solemnity, and ritual. We were given the choice of fasting and ninety per cent of the student campers fasted. A voluntary class in Torah reading and a class in Halil were established. Traditional song and dance kept us busy on Friday nights and the keynote of the Sabbath was rest.

And this is Camp Sharon. I have herein essayed to capture its essence, its taste and aroma, and to impart it to you. My enthusiasm for Sharon, as a camper, is its greatest tribute.

Camp Institute Sharon

• *MICHAEL KAYE*
(Cleveland, Ohio)

A worthwhile camping experience is a poem. It is a drink. It is the rarest and choicest of foods. It leaves a taste in your mouth, a taste that lingers, a bitter taste, a sweet taste. And sometimes—both. Thus, it is a poem — a drink. It tinges you, taints you, subtly or visibly, but it always affects you. And it can be eaten but once a year — at summertime. Some taste it once, others twice, and still others never. And once tasted, it leaves you hungry for more. A camping experience is indeed a rare food.

And such an experience is a summer passed at Camp Sharon.

I have returned to Camp Sharon for three seasons, and I fear that I have become addicted to it. It has been a workbench for my thinking, where I could come in contact with powerful and creative minds, where I could feel new and refreshing ideas concerning religion and philosophy, for which I had been previously forced to grope. It has led me to the cup of Jewish knowledge and I have drank. And it has helped me form a close kinship with the Hebrew language—the essence of Jewish culture.

Very often it can go so far as to make up for a most inferior religious school and rabbi.

"Suburbia" has problems of its own, but it also poses many problems for others. I do not think that any one would argue about the power and potential of status symbols. What they would deny is the contention that it occupies so prominent a place in the "synagogue-member" encounter. Here, and this has been my thesis, I would say that we do not have a full awareness of the true dimension of the "status" factor as it affects the synagogue in "Suburbia." And in this respect, Jews, as compared to that which prevails already in church circles, are decidedly in the process of becoming similar to their neighbors.

In my opinion, Camp Sharon is, without doubt, one of the most creative and worthwhile enterprises in the field of Jewish education in America. It maintains, for eight weeks during the summer, a high degree of Jewish culture and education suited to thirty or forty boys and girls of high school and college age. In this sense it is unique. And you ask: "How is this attained?"

More than a summer camp, Sharon is an institute. Classes are of three levels ranging from a basic study of grammar and literature, to the higher study of syntax, literature and Bible, and are conducted five mornings a week from nine to twelve. Every evening an hour and a half is alloted to preparation of lessons. Since a speaking knowledge of the language is one of the camp's goals, as much Hebrew as is possible is spoken in class. One of the greatest problems of Jewish education in America is the fact that Hebrew has become alienated from Judaism and, except for the medium of prayer, cannot find its way to the tongues of modern Jewry. At Sharon this problem is non-existent. Hebrew, through skilful instruction and common use by instructors and counselors, has become second nature to the campers. And more important still, a love of Hebrew is fostered in the campers, something not forgotten upon return to the city. The courses vary an include comprehensive studies in all facets of Hebrew culture. Let me illustrate by describing the curriculum of our highest class.

The program of study is especially planned to meet the needs of young and active minds already well-grounded in Hebrew. Here we read articles from "Hadoar"—the only Hebrew weekly in America—and subscribe biweekly to "Omer"—a vocalized Hebrew newspaper from Israel. Such studies not only enrich our vocabularies and acquaint us with the Hebrew printed page, but also attune us to the different Hebrew styles and to the ideas of our leading Hebrew thinkers. The Song of

plementing its budget goes far to determine the status-lending value of the congregation. The more fund-raising, the less status and vice-versa. The reason for it is that fund-raising reflects to the conventional minds, the status and affluence of membership within a Temple, and to their thinking, more accurately than a poll or direct questioning could hope to ascertain. It is, therefore, not at all surprising to find that congregations with the least activity, not only fund raising-wise but also culturally and religiously, enjoy great success, growth and prestige. Quite often their status value is enhanced by their inactivity. This progression may be spelled out variously: fund raising activity being equated with fiscal insolvency, thereby diminishing status value, thereby becoming less appealing to the more affluent and thereby rendering the synagogue less desirable to those who need and seek the brace of status through Temple membership.

There is perhaps yet another way by which the conventional mind gauges the status lending value of a Temple. I think it can be stated as follows: the more democratic the organizational structuring of the synagogue is, the less attractive it is to outsiders. This is to say that democracy within a Temple is interpreted by the conventional mind as the proliferation of responsibility and lack of inner sufficiency. The "rich member" sitting on the board is no longer merely a desirability; he is a necessity. Without him the Temple in "Suburbia" moves more slowly. Therefore, overtures made from the board on top to the membership below, although perhaps with the idea of aiming at a more democratic structure, are nevertheless construed as evidence of weakness and compromised leadership. The result of this is to lessen and compromise the financial and thereby the social status of the Temple's leadership. Moreover, it is not surprising that a congregation which has already "arrived" status-wise can indulge almost to an unlimited extent in supplemental fund-raising with little risk of damage to the status image. The conventional mind associates this with "program expansion," rather than immediate necessity, although the latter may be the case. There is, however, a tolerance point beyond which status damage will be incurred even in the most favored setting. Mr. Whyte mentions that the five most important factors involved in church preference are as follows: 1) Minister; 2) Sunday School; 3) Location; 4) Denomination; and 5) Music. While this might apply to Christians, it is by no means the same so far as Jews are concerned.

Here we would almost have to invert the scale for the true picture. Denomination and ideology (Orthodox, Conservative, Reform) still remain important considerations for the Jew. The minister is of considerably lesser importance. Generally, "Suburbia" is completely disorientated from the "personality cult" that formerly prevailed and still does in certain urban sections. As one congregant put it, "If God Himself promised to give the Friday Eve Sermon—no one would show up for Services." "Location," "organization," "facilities," and the "clientele"—this composite is the synagogue's "unique selling proposition" in a community.

Of course—program can help greatly, but it need not. And the rabbi — so long as he does not blurr or disturb this "image"—remains, although he may contribute little else. Understandingly, the mose desirable rabbi is one that can help to intensify this image and sell it more effectively.

But as a general statement one may safely say that the rabbi is becoming less important as a personality and more important as an "organization man." His area of competence is shifting from that of "leadership" to "managerial."

If I were to choose the most important factors that determine affiliation among Jews in "Suburbia" I would say, as I have contended, that the prestige factors are most important. Although to the prospect or member all things might be regarded as being equal among various congregations (program, rabbi, facilities), to the conventional mind there will always remain a disparity in the status-lending ability of the congregations involved. The presence of status-lending features within a synagogue goes far to counter-balance other deficiences that it may have.

• S. A. SINGER

Some Jewish Aspects of "Suburbia"

The object of this paper is to offer a critique of certain approaches to the problem of suburban Jewry as found in current "Suburbia" literature. The sheer broadness of the subject and the massiveness of the commentary demands selectivity and confinement to a few specific writers and areas. I have chosen what I consider to be the most lucid, if not the best, works written on the subject. However, it should be pointed out that their importance rests upon their general statement concerning "Suburbia" rather than on the Jewish aspect of the problem. The books chosen are *Crestwood Heights, A Study of the Culture of Suburban Life* by John R. Seeley, R. Alexander Sim and E. W. Lossley with introduction by David Riesman, (New York, Basic Books, 1956), *The Organization Man* by William H. Whyte, Jr., (New York, Simon and Schuster, 1956), *The Status Seekers* by Vance Packard, (New York, David McKay Co., Inc., 1959).

Crestwood Heights is impressive from the point of view of its scholarship and exhaustiveness. Almost every phase of suburban life with ethnic delineation receives examination and comment. Its honesty is another virtue; there is no attempt to conceal the inconclusive character of some results and unresolved difficulties in methodology. This sort of honest reporting cannot help but engender confidence.

My approach has been to compare the results of these authors with my own impressions gleaned as a resident and observer in a suburban community. As a word of caution, I do not feel that the results in one case need necessarily refute or challenge results of another, since two totally different, although similar, communities are involved, therefore the best term to describe this paper would be "comparative."

In looking at *Crestwood Heights* and *The Organization Man* one notices that two areas of consideration are nominally kept apart. They are the "Church" and "Status Seeking" in "Suburbia." There are few instances in both books where these two categories receive specific comment because of their interaction. Still less is said about this concerning the Jewish community. To my mind, the sparseness of comment, aside from leaving much wanting, is in part misleading; it fails to convey the true dimension and nature of this interplay and effect of one upon the other. If anything it serves to minimize the true picture.

Here, to my mind, we see a new variation on the old theme of status-seeking making use of religion. In "Suburbia" today, and most pronouncedly in the Jewish segment, we see religion manipulating status and status lending factors for its own ends and purposes. In former years the affluent sought out positions of honor and prominence within the synagogue, while the synagogue for the most part remained passive. Today it is the synagogue which searches them out, at times openly and aggressively, for their status-lending and prestige value. Very often when soliciting for new members, a prospect may be heard to ask, "Who are some of your members?" More pointedly, he is asking, "Who are your 'celebrities'?"

The status-rating of synagogues in a community most often correlates to the affluence of its congregants and less often to the number of members. How important this status factor is in the mind of the individual who finally joins one synagogue rather than another is of course debatable. However, I do feel it is important enough to lay open to question some of the hard and fast notions which we ascribe to individuals as their basis for prefering one place of worship to another.

There is yet another facet to the "Temple-Status" interplay "in Suburbia." The extent of fund-raising done by a synagogue in sup-

Student Annual 1958-59

Published by

THE STUDENTS' ORGANIZATION

of

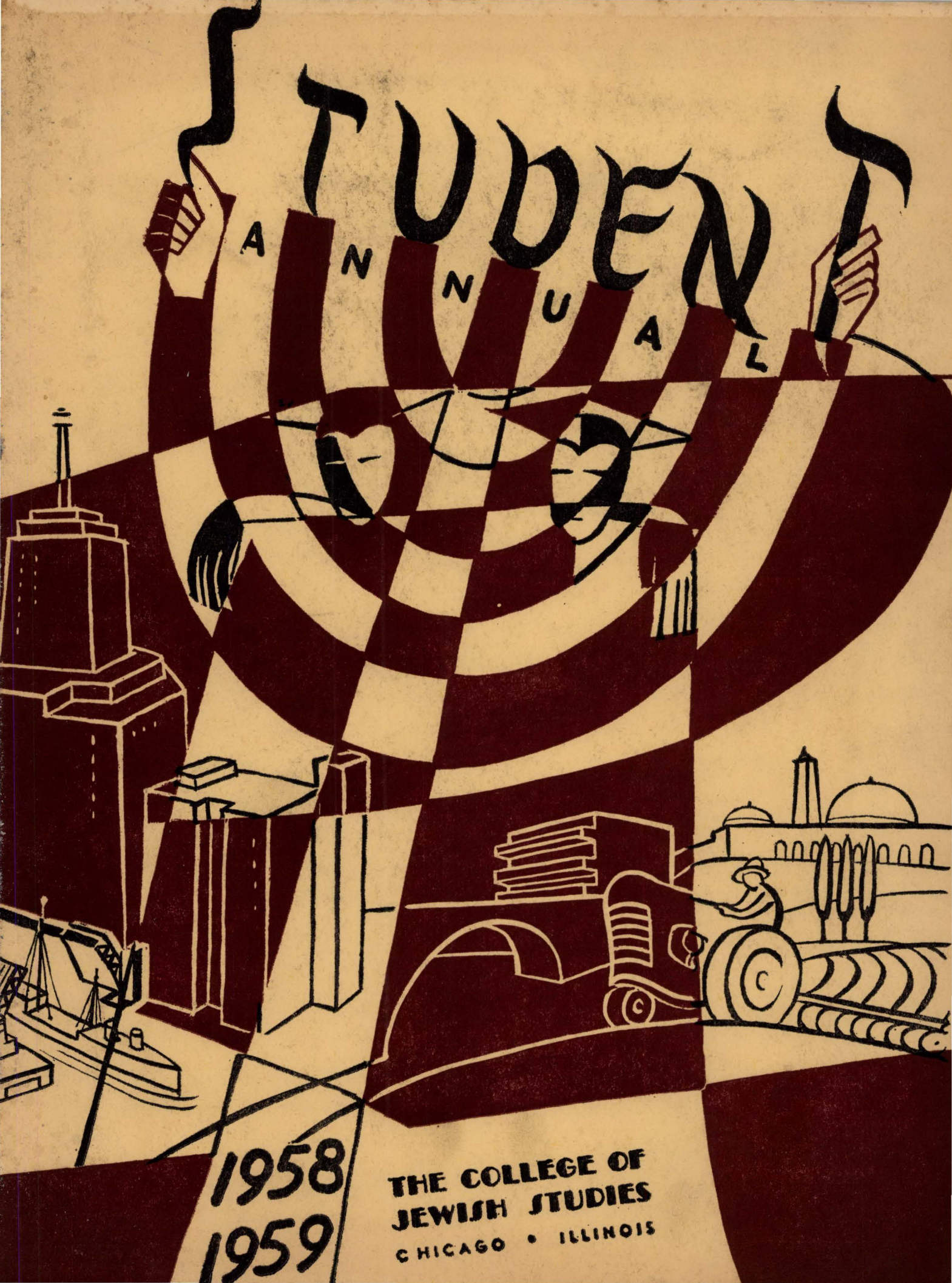
The College of Jewish Studies

CHICAGO, ILLINOIS

TABLE OF CONTENTS

		Page
Some Jewish Aspects of "Suburbia"	*S. A. Singer*	3
Camp-Institute Sharon	*Michael Kaye*	5
The Treatment of Zionism and Israel in the Text Books Used in the Chicago Elementary and High Schools	*Shifrah Levine*	7
Valedictorian's Address 1958	*Selma J. Cherney*	12
Valedictorian's Address 1959	*Leonard Sulkin*	13
Brandeis as a Spiritual Force Today	*Robert Szold*	14
Citation to the Hebrew University of Jerusalem		18
Citation to the Jewish Publication Society of America		19
Presenting Robert Szold		22
Citation to the United HIAS Service		20
Acceptance of Citation to United HIAS Service		21
The Academic Years in Pictures		23

STUDENT ANNUAL

1958
1959

THE COLLEGE OF
JEWISH STUDIES

CHICAGO • ILLINOIS